

Cenzurat: Suciú.

AZ ÚT

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

X. ÉVFOLYAM

Alapította

1928

1. SZÁM

RAVASZ LÁSZLÓ

JANUÁR

TARTALOM:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Biblioteca Universităţii Regale Ferdinand I
din CLUJ.
404 1929
EXEMPLAR LEGAL.

- Az Ige tükrében. *Krisztus az én pásztorom.* (I. L.)
- Igehirdetés — Kultusz. *Devalválódott kifejezések
igehirdetésünkben.* (I. L.)
- Tudomány és Világnézet. *A vallás, mint emberi
alkotás.* (T. S.)
- Egyházi szemle. *Adatok a világkeresztység hely-
zetéhez.*
- Irodalom. *„Élő könyvek.” — Dr. Kecskeméthy István:
Márk evangéliuma. — Vári Albert: „Keressétek
először Istennek országát.” — Ev. Missions-
magazin.*
- Áhitat percei. *Útmutató a Biblia naponkénti olva-
sásához.*
- Vasárnapi iskola. *Vasárnapi iskolai vezetők részére.*

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:

Dr. IMRE LAJOS

Dr. MAKKAI SÁNDOR

Dr. TAVASZY SÁNDOR

Megjelenik:

július és aug. kivételével
minden hónapban.

Felelős szerkesztő:

Dr. IMRE LAJOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, C. Victoriei 38.

Előfizetési ára:

Egész évre 250 Lei.
Egyes szám ára 25 Lei.
Mellékleteivel együtt . 390 Lei.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Jövő számával AZ ÚT tizedik évfolyamába lép, s ez évfolyamra ezennel előfizetést hirdetünk.

Fordulunk azokhoz, akik az *Anyaszentegyház megújítása* egyetlen útját, az *Isten akaratának megalkuvás nélküli szolgálatában* látják, s akik a megújult Anyaszentegyházat *Krisztusban megújultnak és igazán Egyháznak* szeretnék látni.

Fordulunk azokhoz, akik az *új lelkipásztori és nevelői eszményt* abban keresik, hogy a lelkipásztorok és nevelők előtt csak *Isten országának ügye* és annak *szentsége* álljon, s ezt az egyház vezetői életének *elmélyítésével* és *megszentelésével* akarják elérni szervezetek helyett.

Fordulunk azokhoz, akik magyar református népünket *igazán Isten népének szeretnék látni* s keresik a módot, hogyan lehetne iskoláinkban, gyülekezeteinkben, munkáinkban *a lelkeket Isten számára megnyerni, s bátor, őszinte bizonyágtevőket* nevelni.

Ez AZ ÚT programja, ez volt és ez marad a következő évben is. *Szolgálni* akarjuk Anyaszentegyházunkat, Isten országát, *együtt akarunk* munkálkodni és tusakodni testvéreinkkel, keresni a módokat, hogyan tehetjük *népünket és intézményeinket* azzá, amivé lenniök kell. Amit Isten *eddig cselekedett* lapunk útján, azért alázatosan hálát adunk Neki s ezentúl sem akarunk mások lenni, mint *Egyházunk megújulására fölhívó kiáltó szöveg*. Hiszünk, hogy Isten nem veti meg a mi szolgálatunkat sem.

Jövő évfolyamunkban fokozott figyelemmel fogjuk kísérni a *bel- és külföldi egyházi élet* oly eseményeit, melyek az egyház megújulására nézve fontosak. Foglalkozni fogunk a *külmissziói kérdéssel*, igyekszünk különösen *folyóiratszemlével* pótolni azt a nehézséget, hogy lelkész- és tanító társaink nem juthatnak külföldi folyóiratokhoz, *nevelési kérdéseket* is szeretnénk fokozottabban felölelni.

Eddigi mellékleteinket, s különösen a

VASÁRNAPI ISKOLA

címűt, mely a vasárnapi iskolai munka megalapozására és megteremtésére akar szolgálni és az

ÁHITAT PERCEI-t,

mely a magánosoknak és családoknak akar szolgálatára lenni az Isten Igéje tanulmányozásában, bár ez utóbbi kiadása súlyos anyagi veszteséggel jár, jövőre is megtartjuk, s ezekre is kérjük olvasóink támogatását.

Lapunk előfizetési ára egy évre — — — — — 250 lel

félévre — — — — — 125 lel

mellékleteinkkel együtt — 390 lel.

Ref. felekezeti tanítóknak az Út előfizetése egy évre 125 lel.

Szeretettel kérjük *lelkész- és tanító testvéreink támogatását*.
Kolozsvár, 1927. december hó.

AZ ÚT SZERKESZTŐ-KIADÓI.

AZ ÚT

**FOLYÓIRAT A LELKIPÁSZTORI
ÉS NEVELŐI MUNKA SZÁMÁRA**

ALAPITOTTA:
RAVASZ LÁSZLÓ
BCU Cluj / Central University Library Cluj

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:
Dr. IMRE LAJOS **Dr. MAKKAI SÁNDOR**
Dr. TAVASZY SÁNDOR

X. ÉVFOLYAM

**MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T. CLUJ-KOLOZSVÁR
1928.**

TUSA

UNIVERSITATEA DE TIPOGRAFIE
SI DE ARTE GRAFICA

LIBRARI
CIBELI 20072

BCU Cluj / Central University Library Cluj

UNIVERSITATEA DE TIPOGRAFIE
SI DE ARTE GRAFICA

UNIVERSITATEA DE TIPOGRAFIE
SI DE ARTE GRAFICA

UNIVERSITATEA DE TIPOGRAFIE
SI DE ARTE GRAFICA

Tartalomjegyzék.

Az Ige tükrében.	Oldal
Krisztus az én pásztorom. (I. L.)	1
Isten prófétája a világban. (I. L.)	39
A hivatás alapkérdései. (I. L.)	71, 99
Négy példázat a magvetésről (I. L.)	131
A Szentlélek munkája a tanítványokban	157
Ki vagyok én Isten Igéje tükrében? (I. L.)	179
A megjelen'ett titok. (I. L.)	209
Adventi üzenetek. (I. L.)	265
Élet és munka.	
Egy reformátor imádságából.	41
Imádság alázatosságért.	74
Vexilla regis	74
Az Úrvacsora	102
Adj már csendességet.	134
Adventi ének.	268
Igehirdetés — Kultusz.	
Devalválódott kifejezések igehirdetésünkben. (I. L.)	4
Adalékok az új liturgia anyagához.	
I. A bűnbánati hét liturgiájához	43
II. Ima (dr. Mezey M. hály)	43
III. A bibliaolvasás istentiszteletünkben. (I.)	45
Gyülekezeti munka.	
A materializmus. (M. N. O.)	75
A szociálista munkásság evangelizálása. (Bergei H.)	103, 135
A könyv (I. L.)	274
Mi nekem az egyház? (T. S.)	269
Mi vagyok én az egyháznak? (I. L.)	272
Vallásos nevelés.	
Gondolatsor a családi nevelés körül (Dr. Lévy Lajos)	224
Tudomány és Világnézet.	
A vallás, mint emberi alkotás (T. S.)	9
Az egyházi állam problémája (N. G.)	161
A hitvallás az életben és munkában (I. L.)	182
A theologiai tudomány az egyházban (T. S.)	213
Bernhard Duhm (Nagy András)	218
A duális létbölcselet és teológiája (T. S.)	277
A Szombat és Vasárnap (Boér Károly)	285
Egyházi Szemle.	
Adatok a világkeresztység helyzetéhez	18
A cionizmus (P. I. Dundore—Szabó T. A.)	111
Egyházunk problémái a tordai nagyhét tükrében (I.)	193
Nemzedékek harca egyházunkban (I. L.)	232
A jugoszláviai ref. egyházmege új Szervezeti Szabályzata (I. L.)	299
Egyházunk megújulásának kérdése (Körkérdés és felelet)	55, 84
A két nemzedék harcához (I.)	302

„Élő Könyvek”. Dr. Móricz Miklós: Chandi (I. L.)	25
Anny Carmichael: Mimóza (I. L.)	25
Dr. Kecskeméthy I.: Márk evangéliuma (M. A.)	22
Váry Albert: „Keressétek először Istennek országát!” (I. L.)	26
Ev. Missionsmagazin 71. évf. (I.)	26
Vásárhelyi J.: Egymás között (G. L.)	48
Dr. K. Fezer: Der Herr u. seine Gemeinde (My)	50
Dr. Gönczy L.: A ref. egyház kultusza (I.)	52
Vasárnapi Iskolai Tanítások (I.)	53
Die Sphere 1927. 1928. (I.)	81, 253
Hermann v. Senden: Der Heid. Katech. im Unterricht (D. Gy.)	120
Krisztus az iskolában (A dasseli konf. könyve) (H. A.)	144
A brassói ref. nagyhét emlékkönyve. (I.)	171
Ravasz László: A Tháborhegy ormán. (I.)	197
Dr. Tavaszy S.: Mi a filozófia? (I.)	198
Makkai S.: Az elálokzott óriások. (Foró Gyula)	244
Beautiful upon the Mountains. (L. D.)	246
Monatsschrift f. Past. theol 1928. (I.)	248
Monatsblätter f. d. ev. Rel. Unt. 1928. (I.)	251
Reformáció. (I.)	254
Gladden W. — Kiss S.: A ker. pásztor és a dolgozó gyülekezet (G. L.)	306
Imre L.: A modern nev. rendszerek kritikája. (G. L.)	308
Glover R. H.: The Progress of World Wide Missions (I. L.)	304
„Minerva Könyvtár” 9—11. füzetek (Kertész Márton)	309

Megbeszélések.

Értsük meg egymást (Kese A.)	312
Okt. 31. és az 5179—1928. ig. tan. körlevél (Kiss Zsigmond.)	314

Áhitat Percei.

Utmutató a Biblia napi olvasásához.	30. 91. 149. 200. 256. 316
-------------------------------------	----------------------------

Vasárnapi Iskola.

A hajnal világosságai	204
A titok	153
A szelidség	95
A vas. isk. a gyülekezetben	96
A vas. iskolák kapcsolata	205. 261
A vas. isk. továbbfolytatása	175
Az Úr hívja a gyermekeket	66
Babylon Nabukodonozor idejében	154
Beszélni Isten dolgait	260
Igazi vas. iskolák	34
Játék a vas. iskolában	127
Kútak	126
Munkatársak a vas. iskolában	67
Vallástaniítás és vas. iskola	35

A munka.

	36. 69. 98. 129. 156. 177. 207. 325
--	-------------------------------------

Szerkesztői és Kiadóhivatali üzenetek.

Üzenetek, nyugtázások, felhívások	78. 90. 124. 173. 327
-----------------------------------	-----------------------

AZ IGE TÜKRÉBEN.

Krisztus, az én pásztorom.

(Vezérfonal négy elmélkedéshez.)*

János : 10 : 1—18.

Ebben az Igében a Krisztus pásztorságának négy jellemző vonása s egyben bizonyítéka van felsorolva. Amily mértékben azok az életemben megvalósultak és számomra valóságok lettek, oly mértékben lett Krisztus valóság az én életem számára, hogy Ő nem csak pásztor, de az én személyes életemnek és munkáimnak pásztora és gondviselője is. Vizsgáljuk meg ezt a négy ténnyt a saját életünk tükrében, s használjuk fel elmélkedésre és imádságunk megelevenítésére a közölt gondolatokat.

I. Krisztus az én pásztorom, mert ismer engem. Ismert öröktől fogva. Benne választott ki az Atya magának, s Benne választott ki az Ő országa munkásának. Úgy ismer engem, mint a magáét. Nemcsak névről, nem a magam gyarló imádságaiból és cselekedeteiből. Egészen ismer. Ez a tény én előttem megdöbbenő és lesújtó, mert ismeri lelkem legtitkosabb rugóit, cselekedeteim indokait, azokat is, melyeket mások előtt titokban akarok tartani, de azokat is, melyek előttem is titkok. Lelkem sötét mélységei, szívem eltemetett titkai nyilván vannak előtte s ezek szerint megítél engem akkor is, ha a világ felment, vagy magasztal. Nem szedhetem rá Őt, nem mutatkozhatom előtte jobbnak, mint vagyok. — De ez ismerése öröm is, mert úgy ismer, mint az Ő gyermekét, s mikor ismert, mint bűnöst és kárhozottat, nem elvetett, hanem a magáévá tett és fölemelt. Lelkem nemes szándékait, Neki tett titkos fogadásaimat látja s azokat kegyelmesen fogadja.

* Az eddigi egy, többé-kevésbé kidolgozott elmélkedés helyett ezen túl — legalább is egy ideig — megkíséreljük minden számban négy vezérfonalat adni, arra számítva, hogy ezzel segítségül legyünk olvasóinknak legalább heti egy, talán szombat esti csendes órájuk olyan megtartásában, melynek erejét és hatását növelni fogja az a gondolat, hogy az Ige ugyanazon része felé ugyanakkor másokkal együtt hajlik le. E kísérlet használhatóságára nézve szeretnénk hallani olvasóink véleményét, valamint szívesen közlünk megfelelő módszerrel készített, s kellő mértéket megütő ilyen vezérfonalakat.

Imádságra vezető gondolatok. Uram, indíts engem, hogy lelkem és életem egészen kitárhassam előtted, minden fönttartás nélkül. Hívj engem bűneim igaz bevallására. Mutasd meg ítéleted komolyságát és mértéked szigorúságát. De mutasd meg kegyelmed nagyságát is, hogy hittel ahoz fogózhassam.

II. Krisztus az én pásztorom, mert ismerem Őt. Mi az én ismeretem Krisztusról? Úgy ismerem-e, mint valakit, aki valamikor élt a földön, de cselekedetei és élete csak a múlt emlékeihez tartoznak? Vagy úgy, mint akiről predikálok, beszélni hallok, de többet róla nem tudok? Ismerem a kegyelmét, mellyel magának választott s erről csodás jeleket adott nekem. Ismerem, mint Megváltómat, hitem csodálatos Fejedelmét, kinek tettei világítnak az életemben. Ismerem, mint hűséges, drága Barátomat, ki engem nem szolgájának, hanem barátjának nevezett s barátsága bizonyosságául életét adta értem. Ismerem, mint Királyomat, kinek parancsai számomra véglegesek és felebbezhetetlenek, mint Urat, kié az életem, erőim, munkáim. — Látom, mint válik számomra ismerősebbé minden napon, mikor Igéjével foglalkoztam s azt hirdetem, s egyszer szemtől szembe látom Őt, hol úgy ismerem meg, mint ahogy Ő ismer engem.

Imádságra vezető gondolatok. Uram, ki ismerz engem, engedd, hogy én is napról-napra jobban megismerjelek. Látod, milyen akadályok és bűnök vannak életemben, melyek uniódnak a legnagyobb szeméim előtt. Engedd, hogy a Te Igédben, melyet olvasok s akaratomban, melyet hirdetek, világosabban lássalak meg s csak Téged lássalak egyedül.

III. Krisztus az én pásztorom, mert vezet engem. A Krisztus vezetése az életemben nem képzelődés, nem fikció, hanem valóság és tény. Érezhetem gondviselését és őrizetét az életem nagy fordulataiban, hol ma is úgy jelenik meg, mint régen a betegeknek: az egyetlen, dicsőséges Orvos, a drága Vigasztaló, akihez bármikor mehetek életem kétségei között. Körülvesz és átvezet bajokon, mikből nem ismerek szabadulást. Az életem kísértéseiben bátran fordulhatok Hozzá, bár ítéletét el nem titkolja, a bűn erejét ártalmatlanná teszi számomra. Ha az Ő vezetése alá helyezem életemet és munkámat, az boldoggá és örvendezővé lesz. A félreértések, harcok, csalódások, az Ő kezében eszközzé lesznek, mert Neki nem az én munkám, nem erőm, hanem alázatos és odaadó szívem és életem kell.

Imádságra vezető gondolatok. Kérlek, Uram, tedd a Te kezed vezetését világossá életemben, hogy

kétség nélkül láthassam kegyelmes gondviselésedet. Életem eseményeit, késztesd, hogy a Te akaratod alá helyezzem és így értsen meg, s mutasd meg kiragyni belőlük szívem odaadásáért vívott harcod dicsőségét.

IV. Krisztus az én pásztorom, mert letette és felvette életét érettem. A Krisztus hozzám való viszonya igazi kulcsa az Ó érettem való áldozatában van. Sokszor hirdettem ezt az áldozatot, de más hirdetni azt másoknak és más meglátni, hogy ez az áldozat tény és hogy ez érettem történt. Hogy megláthassam, ahoz szerelmének olyan megértése kell, melyet csak Ó tud Szentlelkével bennem ébreszteni, s olyan megbánása bűneimnek, mely bánatnak csak a Szentlélek a forrása. De ha már megértettem, akkor is naponként újabb világosságban ragyog ki előttem szerelme, mellyel értem halt és dicsősége, mellyel, felvén újra életét, felettem uralkodik. Az élő Krisztus annyival lesz dicsőségesebb előttem, amennyire megtapasztalom halála érdemét.

Imádságra vezető gondolatok. Uram, tedd áldozatod és halálod érdemét világossá előttem, hogy keresztedre tudjam helyezni bűneimet. Cselekedd, hogy kegyelmedet ne csak hirdessem, de tapasztaljam is s életem és munkám legyen alázatos hálaadás érte. Jelentsd meg magadat nekem isteni dicsőségében, s uralmad alá vedd be erőtelen életemet és bűnös szívemet is.

I.

IGEHIRDETÉS, KULTUSZ.

Devalválódott kifejezések igehirdetésiünkben.

Az emberi nyelv változik az emberi gondolkozással. Ma nem úgy gondolkozunk, mint száz évvel ezelőtt s ezért nem is úgy beszélünk, nemcsak, mert az akkori kifejezések elavultak és elkoptak, de azért koptak és avultak el, mert a mögöttük levő jelentés is elkopott, más, jobb kifejezést nyert, vagy olyan részletszínezetet, melynek következtében az egy fogalom helyett több állott elő s ezért több kifejezésre is van szükség. Így tapasztaljuk, hogy még egy emberi élet pár évtizede alatt is új szavak keletkeznek, mások elveszítik jelentésüket, egy más jelentést kapnak, ismét mások pedig egészen elkopnak és kiesnek a használatból.

Ennek a változásnak lehet az az oka, hogy megváltozott az egész világszemlélet, melyhez az illető szó kötve volt, melynek egyik kifejezését alkotta, mert minden világnézethez, irányhoz megvannak a szavai és kifejezései, melyek annak lényegéből folynak, s ezért avval az iránnyal együtt élnek és meghalnak. Mindenki ismer speciális kifejezéseket, melyek a racionalizmust vallják szülőanyjuknak s melyek a racionalizmus bukásával ki is haltak, vagy csak kisérteni járnak vissza. Ma senki sem használja azokat a kifejezéseket, melyek a romanticizmus korában olyan kedveltek és pótolhatatlanok voltak, csak régi levelekben és prédikációkban olvassuk mosolyogva őket. Mégis igehirdetésünkben még mindig sok olyan kifejezést találunk, melyek így letűnt világnézeteknek nyomaikat viselik magukon, mert a szavak nem halnak meg olyan könnyen. Az ilyen kifejezések sokszor akkor is megmaradnak, mikor már magunk is rég szakítottunk avval a gondolkozással, mert vagy nem akarjuk elfogadni a helyébe lépett újat, vagy azok, akiknek beszélünk, még sokat megőriztek a régi világnézet nyomaiból és ismeretlenek előttük az új kifejezések.

Erdekesebb azonban még ennél is az a megfigyelés, hogy vannak olyan kifejezések, melyek évszázadok változásain és világnézetek forrongásain át megmaradnak, mert amit kifejeznek, örökre az emberiség őskincse marad. Amíg hívó

ember lesz ezen a világon, mindig használni fogják ezt a szót: hit s amíg emberi közösség lesz a szeretet kifejezése nem fog kihalni. És még számos ilyen van, melyek különösen az emberi élet nagy, örökkévaló dolgokra vonatkozó tényeinek a kifejezései. De ha ezeket megnézzük, azt látjuk, hogy bár itt maga a szó nem változik, vagy nem lényegesen változik, mégis az, hogy mit értünk alatta az idők folyamán más és más. A racionalista vallásosság hitfogalma különbözik a pietizmusétól s különbözik a mi mostani fogalmunktól, bár ugyanazt a szót használjuk, mégis egy világ különbsége választ el bennünket tőlük. Ezek közt a kifejezések között vannak szavak, melyek még hosszú ideig magukon hordják egy elmúlt kor színezetét és értelmükben bizonyos befolyásolást és színezetet nyernek, mely azután mindennapi használatukat is megnehezíti, mert értelmetlenné vagy épen félrevezetővé teszi őket. Különösen a vallásos életben és ebből kifolyólag az igehirdetésben sok olyan kifejezést találunk, melyek miatt állandó nehézségeink vannak, mert tudjuk, hogy a gyülekezet tagjainak legnagyobb része vagy egyszerűen nem is sejti, mit jelentenek, vagy pedig helytelen felfogást táplál felőlük. Próbálnánk egyszer megszavaztatni gyülekezetünk tagjait afelől, hogy mit értenek hit alatt, meglátnánk, milyen változatossága a pozitív és negatív feleleteknek ejtene bennünket csodálkozásba.

Sőt ebben a nehézséget még fokozza az, hogy e kifejezések idők folyamán, — épen a régibb, felületesebb használatból kifolyólag — veszítenek is jelentésükből, devalválódnak s sokszor magunk sem vesszük észre, hogy a kifejezések használatakor öntudatlanul is kevesebbet mondunk, mint akartunk. Egy pár példával világítsuk meg ezt, kiválasztva azokat, melyeknek ez a szerepe veszedelmesen félrevezető.

Itt van egy ilyen kifejezés, melyet gyakran használunk az igehirdetésben: példa. Adjunk példát egymásnak, kövessük a jó példát, s különösen így: Krisztus, a mi példányképünk, a példa, akit követni kell. Nincs rá módunk, hogy magának a szónak etimológiájával foglalkozzunk. A vallásos élet nyelvében már a pietizmus használta, de a racionalizmus volt az, mely egész nevelését erre a gondatra építette fel. Sok keresztyén van, aki Krisztust csak példának nézi, valakinek, aki utat mutatott s nekünk követnünk kell. Az újszövetségben két hely van, ahol Krisztusra, mint példára történik hivatkozás, az egyik Ján. 13:15, a lábmosás jelenete, ahol az Úr azt mondja: példát adtam nektek, miképen cselekedjetek egymással, a másik I. Pét. 2:21, hol arról van szó,

hogy jót cselekedve tűrni kedves dolog az Isten előtt, mert Krisztus is szenvedett értünk, példát hagyván nekünk, hogy az Ő nyomdokait kövessük. Szó van azonban sokszor arról, hogy nekünk egymás számára kell példát nyújtani s hogy a bűn büntetése példa gyanánt szolgálhat Isten haragjának megismerésére. Már ebből is látható, hogy a keresztyén nevelésben és igehirdetésben a példa gondolatának egészen speciális jelentése van. Amit például állítunk, azt azonnal a magunk színvonalára is vonjuk le és például olyan szolgálhat, aminek a követése könnyű, magától értetődő. Ha tehát mi beszélünk a Krisztusról, mint példányképről, ez mindig azt hozza magával, hogy az Ő emberi vonásait emeljük ki. Krisztus nekünk tényleg példa az egyik oldalon, de másrészt sokkal több, mint példa, mert míg a példának csak vonzó ereje van, addig a Krisztus személyisége erőt is tud adni és fensége magával ragad, Szentlelke ténylegesen segít. A Krisztus példájára való gyakori hivatkozás s Krisztusnak példaképpen való odaállítása a szemünk előtt eltéríti azt a másik gondolatot, hogy Ő erő, aki a mi, példája után való botorkálásunkat Szentlelke ereje által vezeti, kezében tartja és biztosítja.

Még feltűnőbb ilyen kifejezés, a kereszt, melynek a szenvedés helyett való használata már szinte teljesen általánossá lett. Pedig, ha a Biblia bizonyosságát megnézzük, itt is visszaélést látunk fennforogni. A Krisztus keresztje a Krisztus érettség hordozott szenvedésének jelképe és helye. Mikor a Biblia a kereszt prédikálásáról beszél (1. Kor. 1:18.) vagy a keresztért való szenvedésről (Gal. 6:12.), vagy a kereszt által szerzett békességről (Kol. 1:20.), vagy arról, hogy lehet dicsekedni a Krisztus keresztjében (Gal. 6:14.) akkor erre az érettség felvett és halálig szenvedett keresztre utal s nem Jézusnak életében hordozott más fájdalmaira, noha azok is érettség voltak. De beszél a Biblia arról, hogy nekünk is fel kell venni a mi keresztünket, hogy aki ezt nem teszi, nem lehet az Ő tanítványa. E kereszt alatt pedig nem az élet szenvedéseit érti a Biblia, épen azért, mert e helyeken kívül alig alkalmazza még emberekre a kereszt-hordozás gondolatát (v. o. Zsid. 12:2, akik az öröm helyett a keresztet vállalták). A szenvedések és fájdalmak tekintetében különbséget kell tennünk a Krisztus szenvedései és a mi szenvedéseink között. Ez a különbség a keresztben függő gonosztevő szavaiból tűnik ki világosan, aki a Krisztust szidalmazó társát dorgálván azt mondja, hogy mi Krisztussal ugyanazon ítélet alatt vagyunk (hiszen ez a váltságphalál és érettség való szenvedés titka, hogy az ítélet ugyanaz), és

most tesz egy megkülönböztetést: mi ugyan méltán, mert cselekedetünknek méltó büntetését vesszük, ez pedig, mivel semmi méltatlan dolgot nem cselekedett, ártatlanul. A titok, hogy érettünk történt, még nem volt világos előtte, de mi már tudjuk. Ebből most már világos, hogy szenvedés és kereszt között különbség van és soha sem szabad könnyelműen ezt a kifejezést alkalmazni olyankor, mikor nem a Krisztusért való szenvedésről van szó. A szenvedés a mi bűneink igazságos büntetése, Isten sújtoló karja és egyúttal nevelő eszköze, de nem kereszt. Kereszt csak egy, ha mi a Krisztus ügyéért szenvedünk, üldöztetést, gúnyt, megvetetést, akkor vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt dicsőüljünk meg (Róm. 8:17), mely érette való szenvedés kegyelem (Fil. 1:27), s így részesülhetünk az Ő szenvedéseiben (Fil. 3:10). De elkövetett bűnökért, kicsapongó életmért, vagy épen gonoszságom méltó következményeiért hordozott szenvedésemet nem nézhetem keresztnek és nem áltathatom magam azzal, hogy érette szenvedtem ezeket. Ez tehát arra hívja fel a figyelmünket, hogy a „kereszt“ szó használatával óvatosak legyünk, ha nem akarjuk, hogy tovább is megmaradjon ez a veszedelmes relativizálás, mely lényegében a Krisztus áldozatának jelentőségét vonja le.

Ugyanilyen óvatosságra int bennünket a szent szó használata, mely szintén egyike azon kifejezéseknek, melyek már az újszövetség nyelvén használtak, „szent teljesedés“ nélkül már nincs is írásmű, dalárdák és sportegyesületek „felszentelik“ a zászlóikat, a háborúban „szent tűzzel“ harcolnak a katonák, s ugyancsak a háború kitermelte az egyik legszegenyesebb jelszót, mely olasz földön és olasz lelkekben fogamzott meg, a „szent önzés“, a „sacro egoismo“ jelszavát, nem véve észre, hogy evvel a szavakkal való játék legszomorúbb iskolapéldáját teremtette meg. Anélkül, hogy etimologiai vagy szövegkritikai fejtegetésekbe akarnánk bocsátkozni, megállapíthatjuk, hogy a Biblia a szent kifejezést, mint jelzót arra alkalmazza, ami Istennek van áldozva, az Ő tulajdona, s ezért ember számára tilos, megközelíthetetlen és tulajdonba-vehetetlen. Az Istennek szentelt dolgot el kell égetni és pusztítani, hogy emberé soha ne lehessen, mely által megszűnne szent lenni és rettentő büntetéssel sújtja Isten, aki azt magának elveszi (Józs. 7:11—12). Szent maga az Úr, az örökkévaló Isten (Ézs. 6:3), Szent az Úr Jézus Krisztus (Gal. 3:14 stb.) teremtett lények csak annyiban, amennyiben az Ő szolgálatára vannak elválasztva, s neki állanak rendelkezésére. Ezért szentek a hívők, a választottak, mert szentségük forrása nem önmagukban van, ha-

nem Abban, akinek szolgálnak és engedelmeskednek. Ezt a kifejezést tehát csak arra használhatjuk, ami határozottan Isten céljaira szolgál s az Ő rendelkezésére van szánva, s óvakodnunk kell világi dolgokra vagy éppen az emberi élet közönséges kérdéseire alkalmazni.

Végül még egy példát, a legismertebb, igehirdetésben és közbeszédben leghasználatosabb kifejezést, melyet mindenki mindig használ s ami manapság a közhiedelem szerint a valóság egyedüli mindenütt használható kifejezése gyanánt van elkönyvelve s ez a szó: szeretet. Mi szeretetnek nevezünk mindent s társadalmi akcióktól kezdve, melyek a szeretet nevében folynak, de a hiúság, tetszeni vágyás és önzés ezer változatait mutatják egészen a legmagasabb szeretetig, ezen a néven nevezünk. A keresztyén szóhasználatban s a Biblia szerint szeretet az, mellyel Isten viseltetik a világ és az ember iránt, szeretet az alapja a váltságnak s a Krisztus szeretete az, mely a bűnöshöz lehajolt. Az az igazi szeretet, mely életét adja barátaiért (Ján. 15:13), s az igazi szeretetnek egy mértéke van: úgy szeressétek egymást, mint Krisztus szerette az Anyaszentegyházat (Ef. 5:25), stb. Tehát keresztyén szempontból egyetlen értelemben lehet szeretetről beszélni: ha az a Krisztus áldozatának alapján abban leli a magyarázatát, hogy a két félt a minket szerető és érettünk magát áldozó Krisztus köti össze. Legyen az ezenkívüli szeretet bármely magasztos és mutasson fel bármilyen nagyszerű eredményeket bármely tekintetben, ez lehet ragaszkodás, lehet áldozat, de szeretetnek nem nevezhető.

Ezekből és még sok fel nem sorolt példából lehet látni, hogy ez a veszedelem fennáll és naponta fenyeget bennünket és pedig különösen avval a veszedelemmel, hogy az igehirdetésünket eláltalánosítja, megerőtleníti és a lelkeket félrevezeti éppen a legnagyobb és leglényegesebb igazságok felőli ismereteikben. Védekeznünk kell tehát ellenük, a fogalmak határozott tisztázásával és minden alkalom felhasználásával arra, hogy a Biblia tanulmányozása útján magunk is tisztába jöjjünk ezek jelentésével.

I. L.

TUDOMÁNY ÉS VILÁGNÉZET

A vallás mint emberi alkotás.

1. Ez a kifejezés „vallás“, valamint az ennek megfelelő fogalom a Szentírásban nem fordul elő. Ez a kifejezés, valamint az ennek alapul szolgáló jelentés annyira általános, hogy a mindig személyes megszólítást tartalmazó ígének nincs mit kezdenie ezzel. Nem áll módunkban megállapítani a szónak az eredetét és a használatának a kezdetét, az azonban biztos, hogy a „vallás“ szó által hordozott mai általános jelentés a humanizmus korában kezd kialakulni s a felvilágosodás korában lép teljesen előtérbe. A humanizmus ennek beteljesedése: a felvilágosodás s ez utóbbinak kivirágzása: az ideálizmus azok az egymással szorosan összefüggő irányzatok, amelyek folyton fokozódó elvonó-képességgel általánosítanak el minden valóságot, úgy, hogy minden valóság értelmi schémává, racionális képpé válik (s a figyelem, az érdeklődés, a vizsgálódás és a keresés tárgyát többé nem a személyes hatású valóság, hanem az ebből elvont gondolati kép képezi. Amikor a Szentírás „szövetség“-ről, „Istennel való járás“-ról, „az Úr útja“-ról, „az Úr igazságá“-ról, „az Úr törvényé“-ről, „az evangélium“-ról beszél, az eláltalánosított és elvonttá tett „vallás“-t fejezi ki, mint élő valóságot, de viszont az Isten akarata alatt folytatott élet valóságát sohasem általánosítja el „vallássá“.

Ma azonban már értelmetlen dolog volna s egyenesen lehetetlen is a „vallás“ kifejezést kitörölni terminológiánkból. Maga a kifejezés ma már annyira meggyökeresedett és általánosan használttá vált, hogy egyenesen nélkülözhetetlen számunkra. Ha azonban a kifejezés, a technikus terminus legyőzhetetlen is, annak a lehetősége mégis fennáll, hogy az annak alapul szolgáló jelentés valóságáról letisztítsunk minden ismeretelméleti képzetet. Ennek a célnak az elérésére vezet annak öntudatosítása, hogy az eláltalánosított és elvonttá tett „vallás“ tulajdonképpen nem egyéb, mint szellemtörténeti úton létrejött emberi alkotás. A vallás eláltalánosításával és elvonásával ugyanis az történt, hogy a ki-

zárólagos isteni prius helyébe az emberi alkotó képesség lépett s egyenesen attól tétetett függővé az az egyedüli valóság, amelyet a „vallás“ elveszített.

Ezeknek alapján tehát szembe állítjuk egymással a vallást, mint emberi alkotást, a vallással, mint az Isten ígéjében adott kijelentés élő hatásának önmagán nyugvó valóságával. A vallás, mint emberi alkotás pszichológiai, históriai és axiológiai természetű, ezeken a funkciókon nyugszik s ezek útján nyeri magyarázatát. A vallás, mint Isten ígéje élő hatásának kifejezése nem pszichológiai, mert független minden élménytől, nem históriai természetű, mert független minden históriai adottságtól és nem axiológiai természetű, mert nem döntő reá nézve semmiféle, az emberi szellem által alkotott értékeszme.

A vallás, mint emberi alkotás nem több és nem kevesebb, mint az erkölcs, a tudomány és a művészet s a morális jószág, a racionális igazság és az esztetikai szépség értékeszmei sorába méltán oda tartozik a vallási szentség, mint ugyanazon emberi alkotó szellem egyik értékeszméje. Azonban a vallási szentség, mint emberi alkotás csak úgy emberi koncepció, mint a többiek s csak ugyanazon nemes emberi szellem kivirágzását kell abban látni. Ennek a teljesen emberi és emberiesített vallásnak egy teljesen immánens emberi vallásosság felel meg. Ebben a vallásosságban az ember csak a saját ideológiájában, a saját racionális eredetű és csak belátásra vivő morális képzeteiben él, amelyet igen gyakran az esztetikai értékeszme sajátosan átsugároz és színez, vagy pedig szubjektív érzelmi reflexeiben és misztikus élményeiben éli ki magát. Ennek megfelelően a vallás, mint emberi alkotás vagy racionális világnézet, amelyet esztetikai és misztikus szemléletek hatnak át, vagy pedig szubjektív érzelmi megteljesedés, amelybe az Én-imádat misztikája belejátszik.

2. A vallásnak, mint emberi alkotásnak ez a két típusa egyfelől a liberális kersztyénségben, másfelől pedig a közönségi mozgalmak élmény-kersztyénségében nyilvánul meg. Ez a két irányzat egymással szakadatlan ellenmondásban él, pedig ugyanazon síkba esnek mind a ketten és semmiféle kvalitatív különbség nincs a kettő között, ellenben egyeznek abban, hogy nem-tudatosan abból az előfeltételből indulnak ki, hogy a kersztyén élet súlypontja az ember oldalára

esik s az embernek hatalmában áll hitét a saját emberi belátása vagy pedig a saját egyéni üdvösségi igényei szerint építeni ki.

A liberális keresztyénség sem jelentésében, sem történetében nem egységes fogalom. Ez alá a fogalom alá sokféle árnyalatú mellékhajtás tartozik, ami egészen természetesen következik a liberáliszmus lényegéből. A liberáliszmusnak ugyanis és pedig semmiféle liberáliszmusnak, nincs módjában gátakat emelni az ellen, hogy az egyéni önkény szabadon ne érvényesítse legegényibb igényeit és sajátosságait. Nem teheti pedig ezt a liberáliszmus annál az egyszerű oknál fogva, mert nincs kritérium, amely a liberáliszmus tágkeblű szellemével szemben az uralkodó vonásokat megállapíthatná, de nem teheti különösképen azért, mert mihelyt mértéket vesz a kezében, abban a pillanatban saját létét veszélyezteti.

A liberális keresztyénség, vagy, ha úgy tetszik a vallásos liberáliszmus nem a keresztyénség érdekét védi első sorban, hanem a liberáliszmus érdekét. Indoka nem a Krisztusban való életközösség és váltság féltő szerelme, hanem az egészen egyéni gondolatok vallásos világnézetté való kiépítése. Ebből a célból különösképpen három ideális tényre: az emberi szellem, a szabadság, és a fejlődés tényeire van tekintettel.

a) Az „International Congress of Free Christians and other Religious Liberals“. (A szabad keresztyének és a vallásos liberálisok internacionális kongresszusa) idei prágai világkonferenciáján határozottan jutott kifejezésre az a gondolat, hogy a keresztyén élet és annak minden nyilvánulása az emberi szellemen és annak teljesítő képességén nyugszik. Egyik magyar nyelvű beszámoló¹ egyik itt tartott előadás ismertetése nyomán a következő megállapítást teszi: „A szellemi élet haladásában mindenütt vannak visszaesések, ezek azonban csak arra szolgálnak, hogy még nagyobb lendülettel haladjon előre a vallásos felvilágosodás, a lélek bensőségére támaszkodó, megtisztult evangéliumi vallásosság.“ Ebben a megállapításban tehát két dolog foglaltatik: Az egyik az, hogy a vallásos felvilágosodás a szellemi élet haladásán nyugszik. A másik pedig az, hogy a vallásos felvilágosodás pedig azonos a lélek bensőségére támaszkodó evangéliumi vallásossággal. Vagy, ha még tovább rendezzük ezeket a gondolatokat, akkor azt mondhatjuk, hogy az evangéliumi vallás-

¹ „Keresztyén Magvető“ Az Unitárius Irodalmi Társaság folyóirata. 1927. 4. füzet 235. l.

sosság alapja a lélek bensőségességében található fel s azonos az emberi szellemi életen belül virágzó vallásos felvilágosodással. Ebben a felvételben határozottan és világosan nyer kifejezést a liberális keresztyén gondolkozás, mert nyilvánvalóan jut kifejezésre az a tanítás, hogy a vallás csak e g y i k nyilatkozata az egyetemes nagy emberi felvilágosodásnak, tehát a vallás a felvilágosodás racionális tartalmából juttat érvényre valami egészen sajátost. Ugyanez alá a kategória alá esik, mint ennek leghívebb kifejezése az evangéliumi vallásosság, amely azonos a vallásos felvilágosodással, bár itt a megállapítás szükségét érezte annak, hogy a racionális karakterű felvilágosodást közelebről determinálja az evangéliumi vallásossággal szemben, s ezért ez utóbbit a lélek bensőségére alapítja.

A vallás tehát nem az egyedül illetékes Isten önmagával közösséget teremtő akaratán nyugszik, hanem az emberi szellemen, mint bensőségen és mint felvilágosodáson. Ez a gondolkozás azt jelenti, hogy Isten nem olyan nagy, hogy az embernek lenne hatalma az Istennel, s az ember nem olyan kicsiny, nem olyan halandó és esendő, hogy kiszolgáltathatná magát Istennek. Ha az Istennel való atyai életközösség megteremtése az emberre fordul meg, mert az ember bensőségességén és felvilágosodásán nyugszik, akkor Isten többé nem Isten és az ember nem ember, már pedig az evangéliumi keresztyénség legvégső tartalma ez: Isten Isten és az ember ember s Isten a saját jöttezéséből, tehát kegyelméből aláhajol és atyai közösséget teremt az emberrel, mint az Ő gyermekével. Ime! az evangéliumi keresztyénség tehát azt vallja és tanítja, hogy a vallás, mint ennek a közösségnek a kifejezése. Istennek az Ő igéjében adott kijelentett akaratán nyugszik.

b) A második ideális tény, amelyen a liberális keresztyénség világnézete nyugszik: a s z a b a d s á g. Ide vonatkozó igazságát ez az irányzat így fejezi ki: A keresztyénség felfogásának és gyakorlásának szabadnak kell lennie minden dogmatizmustól és minden dogmától. Csodálatos dolog, hogy a liberális keresztyénség, amely a történelmi kutatásban akkora eredményeket ért el, mennyire nélkülözi a kellő történelmi érzéket s még mindig vulgáris előítéllettel néz a dogmára és a dogmatizmusra. *Pedig a dogma a legalázatosabb kísérlet volt mindig s az ma is arra, hogy a kijelentés felettünk álló és felettünk uralkodó igazságát, ha paradox módon, ha töredékesen is, valamiképpen kife-*

jezésre juttassa. Vajjon a liberális keresztyénség, amikor a prágai konferencián azt sürgette, hogy határozott tartalomtól folyó határozott kötelelességeket állapítson meg, nem esett-e, vagy nem fog-e beleesni ugyanabba a dogmatizmusba, amelyik ellen való harcában látja és keresi saját létét? Sőt! úgy látszik, hogy a prágai konferencia tagjai előtt nem maradt titokban az a törekvés, hogy a liberális keresztyénséget egy egyházi formában élő felekezetiiség determinációja alá akarták és akarják vonni egyes angol és amerikai irányzatok.¹ Itt is nyilvánvalóvá vált az a hatalmas igazság, hogy a szabadság nem valami meghatározottságtól való menekülésben és az egyéni önkény szubjektív nyilvánulásában, hanem valamely hatalmasabb valóság által való meghatározottságban áll.

c) A harmadik ideális tény, amelyen a liberális keresztyénség nyugszik: a fejlődés gondolata. Itt az a hamis illúzió s az ezen alapuló tévedés érvényesül, hogy a keresztyén élet bizonyos emberileg adott sajátos szellemiség immánens fejlődésében áll. Adva van egy isteni eszme, amely fejlődésben van, amely fejlődés folytonos és soha meg nem szűnő. A vallás, mint emberi alkotás meg nem szűnik folytonosan. A vallás appellálni az emberi elfogultságra, hogy elhiteti, hogy az Itennel való élet olyan módon nő és gazdagodik, mint a természeti élet csirái és magvai, mintha csak bizonyos immánens belső feszítő erők és tendenciák hajtánák előre. Így játszik bele a fejlődés gondolata a vallásba s valljuk meg, hogy a valláshoz, mint emberi alkotások ideológiájához, nagyszerű alkotórészül szolgál.

Ime! ki van itt küszöbölve minden transzcendens valóság, nincs itt semmi örök titok, mert a magába feltétlenül bizó emberi értelem előbb-utóbb minden titkot megold. Istennel és az ő akaratának valóságával itt úgy áll szemben az ember, mint adottsággal, mint tárgyi valósággal s abban a bálhiedelemben él, hogy ez az adottság, ez a tárgyi valóság úgy fixirozható, mint bármely más adott

¹ A konferencia egyik ülést-vezető elnöke, a konferenciáról beszámolván, így ír: „Genug, die Unitarier unternahmen einen Eroberungszug in die Kirchen Europas und in die Religionen Asiens hinein für ihre Ideen von Menschenliebe, Freiheit und Toleranz.“ Martin Rade: „Rückblick auf Prag“ („Die Christliche Welt“ 1927. Nummer 21. 1009. lap).

ság és mint bármely más tárgyi valóság, tehát megismerő elsajátítása is ugyanazon a módon történik, vagyis bizonyos az ember részéről kiinduló elhatározó tett, akaratnyilvánítás, vagy valamely értelmi megragadás által.

A liberális keresztyénség a titánizmus iskola-példája, mert szerinte az ember szabadsága egészen Istenig terjed. Egészen természetes, hogy ezzel a szabadság fogalommal teljesen oda lesz Isten feltétlen, szuverén Úr-volta s a feltétlenség és a szuverenitás isteni prédikátuma inkább az embert illeti meg, mint Istent.

Egészen magátólértetődő, hogy ennek az emberi titánizmusnak az álláspontján a fejlődés által az ember hatalmába kerül minden elkövetkezhető lehetősége és csodája az Istenben való életnek. A keresztyén eschatalogia, amely az evangéliumi keresztyénségnek mindenha integráns alkotórészét képezte és fogja képezni, egyenes tiltakozás az ellen a hamis illúzió ellen, hogy Isten és az Ő akaratának teljessége: az Ő országa kész adottság lenne s legfeljebb csak emberi erőfeszítések fejlődésétől függene, egyenes tiltakozás az ellen, hogy az ember a saját akarata folytonos megerősödése és elméjének folytonos megvilágosodása következtében juthatna Istennel a közvetlenség viszonyába, egyenes tiltakozás az ellen, hogy Istennek a Krisztusban megjelent kegyelme, ígérete és szeretete csak akkora lenne, amekkorának mi egy bizonyos időben látjuk, vagy csak akkora lenne, mint minden mi látásaink, tapasztalataink és igazságaink összege.

Igy emberiesítette a liberális keresztyénség Istent, az Ő váltság-akaratát, kegyelmét s így vontta be mindazt s tette az emberi szellem mozzanataivá s így váltotta át az egész keresztyén életet a feltétlenül uralkodó Isten oldaláról az emberi szellem alkotó tevékenységeinek az oldalára.

3. Ugyanez történt a keresztyénséggel a közösségi mozgalmak élmény-keresztyénségében. Azzal a különbséggel, hogy itt nem a ráció világnézet-alkotó képessége játsza a főszerepet, hanem a szubjektív érzelemnek az embert önmagába süppedtő lelkesedése és dagálya. Ebben a típusban is az ember és az ő szubjektív érdeke áll az előtérbe. Az ember a saját üdvösségét kívánván munkálni, keresi az Istennel való életközösség lehetőségét. Ebből a célból gazdagon tagolt módszereket alkot, amelyeket kínos pontossággal alkalmaz saját életében. Saját receptjei vannak az igazi keresztyénség való és hibátlan megállapítására s ahol nem az ő előírásainak megfelelően ment végbe a megtérés, vagy nem aszerint gyakorol-

tatik az imádság, vagy az igehirdetés, ahol hiányzik az áthagyományozott és tradicionálisan elsajátított terminológia s általában a külső modor, ott minden kétséget kizáró határozottsággal mondják ki az ítéletet és a kárhozhatást. Így alkotnak maguknak egy egészen külön és önálló világot, külön saját törvényekkel, sajátos szellemmel. Egy külön világot, amelyben minden az emberre, az ő sajátos vallásos érdekeire, saját különbb voltának öntudatából táplálkozó hiúságra néz. Ennek a közösségnek a tagjai saját meglátásaikat, tapasztalataikat és élményeiket azonosítják a Szentlélek megvilágosító, igazságravezérlő és elmélyítő munkájával s annak cégre alatt árulgatják foszforeszkáló, dagályos tudományukat. Épen így az Isten ígéjének minden psychistól és történetiségtől független igazságát azonosítják kegyes kedélyállapotukkal és momentán felmerült szubjektív érzéseikkel. Nincs itt még a sejtelme sem annak, hogy Istennek az Ő ígéjében adott szavával az ember csak, mint magáról lemondott, magát megalázott, dadogó gyermek állhat szembe. Anynyi gögös, magával eltelt, fennhéjázó lelket, amennyit a közösségi mozgalmak élmény-kereszttyénsége felmutat, alig találhatni más irányzatok hívei és tagjai között. Bizonyos jele ez is annak, hogy a kereszttyénségnek ez a típusa merőben egy önmagaalkotta szférában él, amely jelleménél fogva önmaga nyújt híveinek felhatalmazást az egyéni elbizakodottságra. Ez a kegyes gög semmivel sem különbb, mint az az értelmi gög, amely a liberális kereszttyénség irányában megtalálható. Emberi itt minden s emberi alkotás ebben a kereszttyénségben minden, evangéliumi firnájsszal bevonva. A kereszttyénségnek ez a formája Isten ígéjének, a Krisztus váltáságművének s a váltság minden részének hitelreméltóságát a szubjektív élményektől és tapasztalatoktól teszi függővé. Isten ígéje tehát nem önmagán, nem önmaga minden élményt megelőző igazságán nyugszik, hanem emberi élményekről alkotott vélekedéseken és reflexiókon.

Az élmény-kereszttyénségnek ez az általános jellemzése már mutatja, hogy itt valóban az emberi szellemnek emberi igények szerint és emberi mértékek alatt való alkotó munkájáról van szó.

4. Végül felvethetjük azt a kérdést, hogyan jutnak a liberális kereszttyénség és az élmény-kereszttyénség egy vonalba, hogyan válnak ugyanazon kválitásuakká?

A liberális kereszttyénség közvetlen öse a racionálisizmus és az élmény-kereszttyénség közvetlen öse a pie-

t i z m u s ugyanazon anyaméhből, a felvilágosodás korszelleméből születtek s ennél fogva magukon viselik ugyanazokat a jegyeket. Mind a kettő reakció az egyházi tekintéllyel szemben, ennél fogva mind a kettő merőben individuálisztikus. Mind a kettő tele van rendkívüli önbizalommal és a saját teljesítőképességébe vetett hittel, ennél fogva míg a jelen megítélésében mind a kettő pesszimiztikus, addig a saját alkotásukon épülő jövőjével szemben mind a kettő csupa optimizmus. Mind a kettő magán viseli a felvilágosodás kritikái szellemét, de nem saját magukkal szemben, hanem azzal az egyházi tekintéllyel szemben, amelynek reakciójaképpen megjelentek. Mind a kettő nagy fölénnyel áll szemben minden intézményes formával. S végül — közös anyjuk szellemének megfelelően — mind a kettő magában rejti a szubjektív önkényre való hajlamot, ami az előbbinél a létrehozott sokféle világnézeti irányban, az utóbbinál pedig a szövetségekben és szektákban való rendkívül nagy szétszórodottságban mutatkozik meg.

Ez a kritika természetesen nem egyeseknek, hanem az általuk képviselt, vagy hordozott rendszereknek és irányoknak szól. Ezt a kritikát tehát nem lehet egyesekre való hivatkozással cáfolni, mert egyesek túlnőhetnek, vagy kinőhetnek adott rendszerük szövevényeiből.

5. És végül kérdezzük, hol kell keresnünk az eláltalánosított, „vallássá” és „vallásossággá” tett keresztyén élet igazi és való Bcniáját? ~~Itt csak ott kereshetjük és ott találhatjuk meg, ahol az emberi kezdeményezések és az „elvek” és „ideák” még nem előzték meg az Isten ígéje által hordozott kijelentés élő és aktív erejét. Keresztyén élet csak ott van, ahol ninesenek emberi kezdeményezések, mert Isten csak ott hat, ahol nem állják útját emberi tervek, gondolatok és ideák. Isten csak úgy hat ki az emberi életre, ha önmaga alkot magának megfelelő hordozót az emberben. Csak az az ember keresi az ő Istenét, akit már megelőzőleg megtalált az Ő Istene. Csak akkor hisz az ember, ha Isten érette való elhatározó akarata már végbement, mert a hit sem ez, sem amaz, hanem Isten akaratának visszhangja, áldott következménye. A hit nem valami üres emberi korsó, amelyet Isten elé visznek, hogy megtöltsön. vagy legalább is csak azokra nézve az, akik már nyertek, vettek s akik számára Isten maga ajándékozott egy ilyen drága edényt, hogy abba átömöljék hozzájuk való kegyelmének kicsorduló áldott bora. Imádkozni nem azok tudnak, akik elhatározzák magukat erre, imádkozni csak azok tudnak, akik megismerték Isten akaratának igazságra vezérlő hatalmát s akik Isten akaratának közös-~~

ségében valóban szabadokká lettek. Amiképpen a hit nem valami érdemszerző alkalom, épen úgy az imádság sem valami mágikus eszköz Isten akaratának az emberi akarathoz való hajtására, nem is valami szuggesztív eszköz az önerő felfokozására.

Igy változik meg az isteni kijelentés elsőbbsége előtt való engedelmes akarat számára a „vallás“ s veszíti el humanisztikus karakterét s lesz egész tartalmában „ajándék“, „bűnbocsánat“, „újjászületés“, „megigazítás“ és „megszentelés“. Tehát, míg a vallásban, mint emberi alkotásban az egész „vallásos élet“ alanya — egész természet szerüleg — az ember, Isten pedig pusztá tárgy, addig az Isten ajándékképpen nyert vallásban a keresztyén élet alanya, ura, vezére és királya egyedül Isten, aki megjelent és testet öltött az Ó Fiában a Jézus Krisztusban s aki szakadatlanul, újból és újból helyreállítja a mi nem „folytonos fejlődésben levő“ életközösségünket a Szentlélek által.

Dr. Tavaszy Sándor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Adatok a világkeresztyénség helyzetéhez.

A *kinai helyzetről* a következő képet rajzolja Mott János, akinek megfigyelése, mint a kinai kérdés egyik legjobb és legközvetlenebb ismerőjének, ki e mellett a kérdéseket határozott keresztyén szempontból ismeri, irányadó:

„Az eddigi forradalmak egyes rétegek mozgalmi voltak, mint a hullámok a tenger vizein. A mostani népfordalom, az előbbiekkal szemben olyan, mint egy vihar, céljai: népszabadság, önkormányzat, gazdasági szabadság. Az idegen hatalmak ezentúl e kérdéseket nem intézhetik szerződésekkkel és nem állíthatják meg Kínát fejlődésében, mert a kinai nép, ha másképp nem megy, át fogja vágni ezt a gordusi csomót, s a sztrájk és bojkott modern eszközeihez fordul elnyomói ellen, s a fegyveres beavatkozás csak rontja a dolgot. ~~Ország~~ ~~Cserén~~ keresztyénbarátságot a kinai forradalom vezéreivel, míg a hatalmak, Peking ostromával a reakció támogatói színében tüntek fel. A kinai keresztyének erkölcsileg kényszerítve vannak rokonszenvezni a mozgalommal, bár annak van egy szárnya, mely keresztyénellenes, mert a keresztyénségben a haladás ellenségét, az idegenek politikai és gazdasági imperializmusa eszközét látja, noha ez a balszárny még most kisebbségben van, de óriási propagandát fejt ki, s győzelmével a vallásszabadság elve bukik meg. Még eddig Chiang és Feng tábornokok állanak határozottan ellene. Ezért a kinai keresztyének egy rettentő dilemma előtt állanak: vagy esatlakoznak a forradalomhoz, s ekkor tisztán kell tartani magukat attól a sok szennytól, mi evvel jár, vagy az imperializmus szolgálatába állanak. A kérdés, mely a kinai keresztyénség előtt áll, a vallás és politika kérdése, egy megdőbbségen éles beállításban. Én szilárdan hiszek Kína jövőjében s hiszem, hogy mint a boxerlázadás után, úgy

most is 10 évvel a forradalom után csodás lehetőségek fog-
nak megnyilni a kínai keresztyénség előtt. Legnagyobb re-
ményésem abban van, hogy Isten uralkodik, s a
kereszt a legnagyobb nemzeteket is le tudja győzni. S itt egy
teljes átalakulásról van szó, mert a kínai forradalom nagyon
sokoldalú. Irodalmi forradalom, mely csodálatos újjászüle-
tést mutat, politikai forradalom, mely az özvegy császárné
kegyetlen zsarnokságából vezetett a mostani anarchiáig, szo-
ciális forradalom, mely a társadalmi osztályok, férfiak és
nők egyenjogusítását s az ópium-kérdés megoldását hozza, s
végül vallási forradalom. Azért a szomorú helyzet dacára re-
ménykedem, s reménykednünk kell, mert felfelé nézünk, ahol
Isten ül a trónon és az élő Krisztus, aki munkálkodik or-
szágáért.“

A németországi Bibliaköri mozgalom (B. K. Bewe-
gung) 1882-ben kezdődött egy, a teutoburgi erdőben
rendezett összejövetelen, melyen az elberfeldi középis-
kolások közül is sokan résztvettek, Fritz Weigle vezetésével.
Bibliaórákat, kirándulásokat, szórakoztató estélyeket és ösz-
szejöveleteket tartottak, s lassanként több ilyen Bibliakör is
alakult. A fiúkat 12—19 éves korukig gyűjtötték össze. Je-
lenleg 16—17.000 tagja van a mozgalomnak, akik 500 Biblia-
körben dolgoznak. A mozgalom fenntart 7 titkárt, 700 veze-
tőt, központja Barmen, az országos szervezet vezetője dr.
Kertz lelkész. Ma már egy missziói munkást is tart fenn.
Bár a mozgalom nem szorosan véve egyházi, az egyházzal jó
viszonyban van s a theologusok nagy részben a Bibliakör
tagjai közül kerülnek ki.

Amerikában a tanuló ifjúság közötti munka 1,386.578
fiút foglal magába, az ugyanilyen munkában részt-
vevő leányok száma 1,183.067. Előbbi az utolsó 15 évben ro-
hamosan nőtt. Klub-rendszerrel dolgozik, s tapasztalható
nemcsak az ifjúság folyton erősödő érdeklődése a keresztyén
élet kérdései iránt. Követeli tagjaitól a keresztyén élet tör-
vényei szerint való éleést, nagy súlyt helyez a szolgálatra,
más fiúk megnyerésére, a Biblia olvasására, istentiszteleti al-
kalmak használatára. Kapcsolatban áll ez a Hi-Y-mozgalom
(High School Y. M. C. A.) az I. K. E. munkájával, csoport-

munkákból indul ki, melyek alapjául az u. n. négyes program szolgál. Az amerikai mozgalom kísértése a moralizmus, cselekedeti keresztyénség, mely a belső erők építését sokszor a külső cselekedetekért elhanyagolja.

A katolikus ifjúsági mozgalom Franciaországban. Franciaországban még mindig 8 millió kath. kommunikáns van, s a kath. egyh. mindent megtesz az ifjúság megnyerésére. Ez eszközök közül egyik legnagyobb az Association Catholique de la Jeunesse Francaise (A. C. J. F.), melynek más országokban is vannak csoportjai. Keletkezése a XIII. Leó pápa „Rerum Novarum“ enciklikájára vezethető vissza, bár tulajdonképeni kezdete 1886-ra esik. Először csak a tanuló ifjúságra terjedt ki, később a munkásokat is bevonták. 1887-ben már 30 egyesület volt, s háború előtt 140.000 taggal 4000 egyesület működött. Tekintélyére jellemző, hogy a kormány és a kath. egyház közti vitában a francia közokt. miniszter, Albert, egy beszédében az egyesület párisi központját „Assas-utcai minisztérium“-nak nevezte, mint ahonnan a kath. ifjúság a parancsokat kapja. Szervezete demokratikus, a helyi egyesületek alapján áll. Vezető gondolata: katolikus és szociális. Jelszavai: r e n d, azaz céljait nem forradalmi eszközökkel munkálja, s z o c i á l i s, azaz harcol az individualizmus ellen, a valósággal számolni akar, s a közösséget akarja nevelni, K r i s z t u s, azaz a keresztyénséget nézi a szociális élet vezetőjének, mely itt persze, katolikust jelent. Szervezetében az egyháztól független, tagjai világiak, az egyház azonban támogatja, s minden csoportnak van egy lelkésze, aki lelki vezetője az egésznek. Munkája jellemzésére három gondolatot használhatunk fel: k e g y e s s é g, melynek ápolására nagy gondot fordít, különösen a személyes keresztyén élet erői feltárására, ájtatossági gyakorlatok, meditációk, a csoport bizonyos tagjainak mindennapi áldozása által; s t u d i u m, különösen a kath. egyház szociális tanainak tanulmányozása, m u n k a: a szociális nyomor, bűn ellen. Munkájában és szervezetében a zártságot és egységességet igyekszik érvényesíteni.

Az orosz ifjúsági Pionir-Mozgalom. A kommunista Oroszország egy igen jelentős ifj. mozgalma ez, mely

1.700.000 tagot számlál, s míg a K o m s o m o l, a másik mozgalom 16—23 éveseket foglal magában, addig ez a gyermekeket öleli fel 10—16 évesekig. Fiatal emberek vezetik. Rendeznek táborozásokat, mely alatt dolgoznak is és játszanak is, ezenkívül megbeszélések vannak. Egyik célja, hogy a gyermekek a munka fontosságát belássák. Fiúk és leányok együtt játszanak és dolgoznak, csak hálótermeik vannak külön. A tábori költségekre a gyermekeknek nagyon keveset kell fizetni: Télen előadások és megbeszélések folynak politikai, családi, gazdasági kérdésekről. A mozgalom vallásos neveléssel nem foglalkozik. Eleinte megpróbálta a vallásos kérdéseket nevetségessé tenni, de sikertelenül. Ma ezt a propagandát a „Besboschnik-társaság“ („Istentelen“) végzi. A mozgalom azt hiszi, hogy a tudományos műveltség a vallást feleslegessé fogja tenni. A pionir-üdvözlés az, hogy a gyermekek jobb kezüket a fejük felé emelik, jelentése, hogy az öt földrészt jelképezi az öt új, s a pionir, az öt földrész a l a t t, annak szolgálatában áll. Fogadalmukban a munkásosztály ügyének védelmét, Lenin rendeletei megtartását fogadják fel. Törvényeikben a munkásosztály védelmére, társaik testvéri támogatására, azok szolgálatára, tudomány-szeretetre kötelezik őket.

(Jugend in aller Welt. 1926.)

A MÁRK SZERINTI VALÓ SZENT EVANGELIUM ÖS- EREDETI ALAKJÁBA VISSZAÁLLITVA.

Az eredeti hellén nyelvből magyarra fordította Kecskeméthy István. (Kolozsvár, 1927.)

Sokan vannak, akik általában idegenkednek még a gondolatától is annak, hogy a szentírás isten kijelentést tartalmazó szövegében „művészi“ formát keressen, vagy próbáljon felfedezni valaki, s ezért bizalmatlanul, sőt ellenségesen fogadnak minden olyan vállalkozást, mely pld. a prófétai iratok, a Zsoltárok, Énekek Éneke stb. szövegének a költői formába való restaurálásáról, vagy akár kötött, akár kötetlen versben való fordításáról beszél. Az új testamentummal szemben talán még nagyobb ez a prózaiságot őrző féltékenység, mint az ó-val szemben. Innen magyarázható az is, hogy Kecskeméthy István Márk fordítására is sokan voltak az idegenkedve nézők. Kecskeméthy ugyanis a Márk szerinti evangéliumot szabad verseben árt. Uremekünök tekintetjébe minden eposzt meghaladó epikai gördülettel és méltósággal s minden drámán túltevő drámai szemléletességgel, tökéletesen megkomponált költői szerkezet kereteiben tesz vallomást a Krisztus Jézusról. Az aggodalmaskodók a szentírás tekintélyének esorbítását érzik abban, ha az evangéliumot valaki költői műfajjává süllyeszti, mert szerintük ez lealacsonyítása a kijelentést hordozó szövegnek. Eközben pedig elfeledkeznek arról, hogy tulajdonképpen ezzel a bírálattal sajátmaguk kicsinyítik a kijelentés hatalmát, mert hiszen ez a minden költőiséget kizáró felfogás azt a mértéket akarja rákényszeríteni az Isten kijelentésére, hogy csak abban az esetben lehet érvényes és hatékony, ha tisztes polgári prózában történik. Mintha a kijelentéssel ellentétben állana a szépség!

Az apostoli kor keresztyénei azonban nem így gondolkoztak. Az első keresztyén század irodalma s a kezdődő gyülekezeti élet liturgikai termékei úgy tele vannak a kijelentésvétel és az üdvélmény feszítő lendületével, hogy nem érik be a „koiné“ görögség prózai egyszerűségével, hanem minduntalan költői szárnyalású himnuszokban és énekekben törnek ki. Az efesusbelieket és a kolosséi híveket maga Pál buzdítja, hogy

egymás között zsoltárookban, dicséretekben, lelki énekekben beszélgessenek és énekeljenek (Ef. 5:19., Kol. 3:16.), ugyanígy serkenti olvasóit Jakab (Jak. 5:13.) és egy félszázaddal utóbb az ifjabb Plinius hivatalos felterjesztésében tesz jelentést a császárnak a keresztyének Krisztust Istenként dicsőítő himnuszairól. Jakab levelében az I. rész 17. verse egy pompás hexameter: *Páza dozisz t'agathé kai pán dóréma teleion*. János I. levelének 2. részében a 12—14. versekből világosan rekonstruálható egy őskeresztyén liturgiai ének, két négysoros, 11—11—13—14 szótagszámú strófával:

*Teknia afeontai hümin hai hamartiai
Dia to onoma tou Iézou Christou,
Pateresz, egnócate ton ap'archész,
Neaniszkoí, nenikéate ton ponéron.*

*Paidia, egnócate ton patera,
Pateresz, egnócate ton ap'archész,
Neaniszkoí, nenikéate ton ponéron:
Ischiüroi eszte kai ho logosz en hümin menei.*

Ugyanilyen őskeresztyén liturgiai éneket őrzött meg II. Tim. 2:11—13.

*Ei szünapethanomen, kai szüindzézomen,
Ei hüpomenomen, kai szünbazileüizomen,
Ei arnézométhü, kakéinosz arnézetü iténász,
Ei apisztoumen, ekeinosz pisztosz menei.*

És így tovább. Egész anthológiát lehetne összeállítani. Időmértékes és hangsúlyos versformát keveset találunk, de a gondolatritmus annál gyakoribb. S ezeknek a himnuszoknak a keletkezési kora alighanem ugyanarra az évtizedre, vagy századnegyedre esik, amelyben a Márk szerinti evangélium megíratott. Semmi elhíhetetlen nincs tehát abban, hogy az evangélium szerzője éppen a korabeli kegyesek lelkének adott hangot, amikor „a gondolatok belső összefüggésének csengésén“ alapuló versformában írta meg művét. Legfeljebb azt lehetne kutatás tárgyává tenni, hogy vajjon utolsó szónak tekinthető-e Kecske méthy István kijelentése fordítása címében, mely szerint Márk evangéliumának éppen ez a verses forma az őseredeti alakja? Illetőleg ha esetleg tényleg az őseredeti alak is, de éppen ez a szerkezeti tagolása volt-e meg az „Ur-Marcus“-nak? Mert plazubilis módon lehetne indokokat és érveket találni annak az állításnak a bizonyítására is, hogy az ő-Márk, bár jórészt a Kecske méthy István által feltételezett jelenetelés szerint, de a jelenések egyrészében merő prózá-

ban volt írva, s ezenfelül néhány jelenésben rövidebb is volt, — hanem aztán az ös-gyűjtő munkájából egy poétaevangelista alkotta újjá a kánonikus Márk legrégebbi szövegét, amit később legfeljebb a kódexmásolók homályosítottak el megint egy kiesít.

Ami a fordítást magát illeti, csak a legteljesebb elismerés hangján emlékeztethünk meg róla. Rendkívül meggyőző és önmagát ösztönszerűleg kommentáló a könyv hat szakaszra, 24 énekekre és 72 jelenésre való felosztása. Az első olvasásnál ugyan kissé zavarja az embert ez a tagolás, de hovatovább mind természetesebbé válik, a végén pedig egyenesen bizonyító erővel nyomul a lélekbe. Az erőteljes, jól frazírozott, gördülékeny magyar mondatok frappáns közelséggel adják vissza a hellén eredeti gondolatait. Szerencsés ötlet volt s jó magyar zamatot ad az imperfektumok történeti multtal való fordítása, megkülönböztetésül az aoristostól, ami Keeskeméthy fordításában a magyar igeragozás multidejébe öltözik át. Nem valami jól hangzik azonban magyarul a „dünamai“ ige szószereinti fordítása. „Tudnak-e a lakodalmasok böjtölni, míg a vőlegény velük van?“ (4:19.) „Az ég madari fészket tudnak rakni“ (7:32.) Az utóbbi példánál ugyan így se rossz, de az előbbiben inkább ebbe a formába kívánczik a szöveg: „Lehet-e a lakodalmasoknak böjtölni“, vagy böjtölhetnek-e a lakodalmasok?“

Szebbnél-szebb részletek váltogatják egymást a fordított szövegben, úgy, hogy néhez is egyes részleteket kiemelni. De ízelítőül tessék elolvasni a 12. jelenést (2:23.—3:6.), vagy a 33. jelenést (7:31—37.), mindakettő pompás miniatűr. Tulajdonképpen nem is igen illik ebben a nagyszerű fordításban hibák után kutani, annyira kellemes és hatásos az összenyomása. Hanem talán még kiválóbb lenne, ha helyel-közzel előforduló provinciálizmusaitól egy népszerűsített, olcsóbb árú és kisebb alakú második kiadásában (mert reméljük, hogy szükség lesz rá), megtisztítaná a fordító. Ilyen például a 9:36-ban ez: „Előfogván egy kis gyermeket, *közikbe* állatá azt.“

Arról természetesen egyelőre szó se lehet, hogy ez a fordítás kiszorítsa a meglévőt. Istentiszteleteinken ragaszkodnunk kell a bevett bibliafordításhoz. Am bibliakörökben, sőt vasárnapi iskolákban is, egész bizonyosan kitűnően be fog vésni, épp úgy, mint családi áhitatnál, vagy magános bibliatanulmányozásnál.

Maksay Albert.

E vállalatban, mely az „Ifjú Erdély“ ifjúsági lap kiadásában jelenik meg s mely az ifjúság számára komoly keresztényen szellemű könyvek kiadását vette tervébe, két füzet jelent meg egymásután, mindkét füzet ifjúsági irodalmunk határozott nyeresége.

Dr. M ó r i e z Miklós: Ghandi a Nagy Lélek címen írja meg élvezetes módon, mindvégig lebilineselő modorban a modern kor e legnagyobb férfiának jellem- és életrajzát, megvilágítva azt a környezetet, mely harcainak színhelye s azt a népet, melyért küzd. Ghandi ma egyike azoknak, akikről mindenki beszél, mindenki tud valamit, de akiket nagyon kevesen ismernek igazán, mert a mi felületes, efemer értékű dolgok iránt érdeklődő korunk nem tud behatolni az igazán nagy ember lelkének titkaiba. Ez a füzet nem nézi Ghandit sem a politikai, sem az egyházi elfogultság szemüvegén, egy igazi képet akar adni róla, és ez sikerül is neki. Belőle világosan kitűnik ennek a férfinak igazi areulata, aki életét népéért való küzdelemben emészti fel, s akinek szenvedőlegesen harca segített megérteni a hindu néppel a keresztén szenvedő Megváltó hatalmát.

Mindenkinek, aki helyes képet akar alkotni erről a férfiről, s neki a kereszténységgel való viszonyáról, ajánlható, hogy olvassa el ezt az élvezetesen megírt füzetet. (Ára 8 lei.)

Ugyanezen vállalat 8. füzeteként jelent meg Anny C a r m i c h a e l: Mimóza, egy indiai leány története c. munkája. Ez is, mint az előbbi füzet, az indiai világba vezet bennünket, de ez már az indiai keresztények közé, s így mondja el egy keresztényné lett leányka történetét. Mint a szerző többi írásait, e könyvet is az jellemzi, hogy nincs benne semmi valószínűtlen, költött elem, nélkülöz minden, missziói történetekben olyan kellemetlenül ható szónokiasságot és nyakatekert érzélgősséget, a történetről eleitől végéig látszik, hogy csakugyan igaz történet, melyben nem emberek próbálnak az eseményeken javítani a fantáziájukkal, hanem egyszerűen elmondják azt, amit az Úr eselekedett. Ezért a könyv önkénytelenül is megkap, lebilinesel s maga egy igazi külmissziói prédikáció. Igaz örömmel és élvezettel olvashatja az is, aki elbeszélést keres a könyvben és annak meséje iránt érdeklődik s az is, aki azon túl akar látni még valamit. Különösen kedves és hasznos olvasmány leányok számára s leányokkal foglalkozó lelkésztestvéreink sok értékes gondolatot találnak benne. (Ára 16 lei.)

Mindkét füzetet csak ajánlhatjuk olvasóink figyelmébe, valamint a vállalat eddig megjelent többi füzeteit is.

VARI ALBERT: „Keressétek Először Istennek Országát!”
Imádságok, predikációk és úrvacsorai beszédek. Székelyudvarhely,
1927. 144 l.

Ez a kötet az unitárius igehirdető irodalom legújabb terméke. 26 imádságot és predikációt tartalmaz ünnepi és rendes vasárnapi alkalmakra (9 imádságot és 17 predikációt) s ezenkívül 7 úrvacsorai beszédet. Ha a könyv tartalmát nézzük, első tekintetre megkap az a tapasztalat, hogy ezek a beszédek sok ponton szakítanak a régi hagyományos unitárius igehirdetési móddal, mely természetesen képekben, erkölcsi tanításokban és utasításokban merül ki. Találunk olyan textusokat, melyek azt bizonyítják, hogy a szerző nem riad vissza a ker. hit. kérdéseinek tárgyalásától sem, s különösen húsvéti és áldozcsüförtöki beszédeiben, anélkül, hogy az unit. hit megállapításain túllépne, akar valamit adni a hitet kereső és vergődő lélek számára is. Az unitárius felfogás erőteljesen, sokszor szembeeszkököm érvényesül, hangoztatja, hogy a Jézus vallásának fundamentuma az erkölcs (19 l.) s a Jézus tanítása az a fundamentum, melyen kívül senki mást nem vehet (18). Hirdeti, hogy Jézus él és pedig él a mi lelkünkben az általa hirdetett igazságokban (44). Hitében természetesen az értelmi igazság megállapítása alapján áll, mely a Bibliában nem történeti valóságot keres és óv annak betűi szerint vételtől (49). Ezért tulajdonképen nem is világos, mit ért hit alatt, mert a húsvéti történetről máshelyt azt állítja, hogy az igaz történet (111). De a beszédekben valahogy mégis közelebb lép hozzánk Jézus, a legjobb barát, a jóltevő (17) a fundamentum, az igazság hőse. Ez a beszédekben egy olyan pont, mely az unitárius igehirdetés megújulására vezetne.

Mert az egész igehirdetés egy nagy és súlyos nehézséggel küzd és ez a nehézség abban a mindenkitől világosan látott igazságban van, hogy az ember önmagától tehetetlen a jóra. Ez nem hittétel, nem dogma, ez tapasztalati igazság (mely ezekben a beszédekben is ott kísért, s a bünbánati elem előtérbe nyomulását hozza magával) s mely mégis egy egészen új útát követel az igehirdetésben. A szerző állandóan hangsúlyozza az unitárius tanítás „egyszerűségét”, ami annak az embernek, aki nem az egyszerűséget, hanem az igazságot keresi, nem elég esábitó fölhívás. A beszédek nyelvezete világos, érthető, egyszerű.

I.

EVANGELISCHES MISSIONSMAGAZIN. 71. évf. a *Basler Missionsgesellschaft* kiadása.

Anstein H.: Látogatásom Ghandinál és Saddhu Sundar Singh-nél Indiában (3. sz.) közvetlen kedves megemlékezés egy 1924-ben *Ghandinál* tett látogatásra. Közli a Gh. négy nagy programpontját: erőszaknélküliség, béke a vallásalakulatok közt, a kasztok közti egyenlőség, minden gyári munka megszüntetése s a nép saját munkája (ez utóbbi tulajdonképen eszköz az „együtt nem működés” biztosítására) s pár erőteljes vonás rajzolja meg e hatalmas férfiú alakját, kit a hívei is a „Jézushoz legjobban hasonlító emebr”-nek neveznek s kinek kedvence éneke a „Jobban tied Uram...” kezdetű ének. — *Sundar Singh* ismerőse *Ghandinak* és sokat imádkozik a Gh. keresztyénné lételéért. Leírja az egyszerű

falut és házat, melyben született, hol rokonsága ép oly idegenséggel áll szemben Sundar Singhel, mint a názáretbeliek nem értették Jézust, megrajzolja a Sadhu egyszerű s mégis fesénges alakját, személyiségét, melynek mélyén a Krisztus megjelenéséről való tapasztalat áll.

Pfisterer H. A kath. világmiszió újkori fejlődése címen értekes cikkeket közöl a kath. miszió jelen helyzetéről.

A 19. század eleje általában fontos dátum a miszióra. 1792. óta van nagy föllendülés mindenütt, de a kath. miszió megújulása egy évtizeddel később kezdődik. A 15. sz. végén a felfedezések a kath. egyháznak nagy misziói lehetőséget nyújtottak, különösen a kath. nagyhatalmak támogatásával, s az új rendekkel (jezsuita rend). Központi szerve volt az 1622-ben alapított propaganda-kongregáció. E munka eredménye 22 millió kath. lett. A 18. sz. végén a munka összeomlott, belső zavarok, francia forradalom stb. miatt. Napoleon bukása után kezdődik a restauráció.

1. Milyen ez a megújulás itthon? Első lépése a jezsuitarend helyreállítása 1814-ben, s a propaganda kongregáció felállítás 1817. A munka egy kardinális kezében van, aki vezeti. Az új összefoglalása a munkának a pápa hatalma alatt, új jele a kath. miszió újraéledésének. Emellett új miszió erők is léptek sorompóba. Apostoli miszionárius csak lelkész lehet (1923-ban 9196. évente 1000 új lelkész megy misziói munkára). Emellett vannak misziói testvérek (Missionsbrüder, 3600) s női munkaerők 1817 óta (ma 300 egyesületből 13.000). Az összes misziói munkások száma 25.796 (3392-vel kevesebb, mint a prot. egyházaké). Itthon támogatják a munkát a hívek bevonásával. Megnőtt és tekintélyes a misziói irodalom, az első ilyen németnyelvű lap 1726-ban jelent meg. Ma 411 misziói folyóirat van. A kath. és prot. miszió közt egyik főkülönbség, hogy a kath. a misziót az egyház hivatalos szerveire, a prot. pedig az egyes hívekre építi lelkileg és anyagilag. Ezért a prot. hívők által 1924-ben a miszióra fordított 69,5 millió dollár (12 és fél milliárd lei) mellett, a kath. egyháze csak ötödrész annyit, bár ehez még sok számon nem tartott adomány jön. A háború alatt a kath. miszió még többet veszített, mint a prot., mert azt támogató államok és uralkodóházak tehetlenné váltak. Amerikában kezdett először helyrejönni a munka, s a pápák egymás után bocsátják ki a körleveleket.

2. Ezt követi a misziói területeken való haladás. A megkeresztelt kath. megtértek száma 12.964.147 az összes misziói területeken, az évi gyarapodás kb. 230.000-re tehető. Az egyes területeket illetőleg a következő képet mutat a kath. miszió: Az izlammal szemben nagyon csekély az eredmény, bár nagy munka folyik. Keletin diában sok kath. megtért van, de újabb években a prot. miszió nagyobb erővel és eredménnyel dolgozott (a kath. száma 11%-al, a prot. megtérteké 26%-al emelkedett). Hátsóindiát a kath. miszió uralja (1.308.000 lélek), a francia uralom itt a kath. egyh.-ra kedvezőbb. Legnagyobb terület Kína (2.244.000 kath., 536.000 prot.), de a katechumenosok (prot.) száma már csak félszázi, a benszüllött munkásoké (prot.) szinte ugyanannyi. Itt a két miszió közt heves harc folyik s már a kath. miszió háttérbe szorult. Japánban gyöngébb (89.700 kath., 154.900 prot.). A régi kath. miszióból az 1612-ben kiadott tilalom dacára

2 és fél századon át maradtak katolikusok. Erősebb K o r e á b a n, hol a kath. egyh. a 18. sz. végén keletkezett, most nagy nehezségekkel küzd (182.000 prot. 96.000 kath.). Hollandiáiban bár a prot. száma nagyobb (104.000 kath. 751.000 prot.), de a katechumenusok száma csak félakkora. A Filippi-szigeteken szünte mind kath.-ok voltak, de súlyos bajok miatt összeomlott az egyh. Ma a prot. misszió halad (558.000 kath., 102.000 prot., de 447 kath. katechumenus mellett 8777 prot.). Az ázsiai területeken félannyi prot. ker. mellett ugyanannyi a prot. katechumenusok száma, mint a katolikusoké, s ép a vezető fajok közt. Océániában a kath.-ok száma (277.000) $\frac{2}{3}$ -al nagyobb a protestánsokénál (133.000), de a katechumenusok már csak $\frac{1}{11}$ része (13.000) a protestánsokénak (149.900). Latin Közép- és Délamerikában szintén volt egy összeomlás. A régi munka felszínesen evangelizált 10 millió beenszüllöttjéhez az új munka 1.760.000 kath. keresztyént vett, szemben a prot. 712.000-el, de a katechumenusok száma a prot. misszióban tízszerannyi. Északamerikában 2 és félszerannyi a kath. keresztyének, de kétszerannyi a prot. katechumenusok száma, mint a protestánsoké. A néger lakosság közt nagyobb tevékenységet fejt ki ma a kath. egyház, de itt is 259.000 kath.-al szemben 9 millió prot. néger áll. Afrikában a kath. misszió csak a 18. sz. elején kezdett munkát a portugál területen, mégis a kath. 2.293.000-el szemben csak 1.831.000 prot. áll, s a katechumenusok száma is a kath.-nál nagyobb (817.000 kath. 721.000 prot.). Itt segítségre jött nekik két nagy kath. hatalom (Belgium és Franciaország), ezek területein prot. misszió nem érvényesülhet. Viszont Északafrikában a prot. misszió van fölényben. — Látható, hogy a kath. misszió nagyobb föllendülést kapott, annyival inkább, mert a kath. misszióknak mindig tartani kell a protestánsról. Kath. oldalról beszélnek a misszió döntő órájáról, „ma az a kérdés, hogy az egész világ katolikus lesz, vagy sem, s talán meg fog látszani, hogy a kath. egyházért való küzdelem elveszett.

3. E számok mellett nézni kell a kath. missziói mód-szer elmélyülését. A régi módszerek, compelle intrare omnes, a kényszer eszköze, a lélekvásárlás (különösen Kinában volt szokásos, 2—3 dollár egy keresztelés) letűntek. Ennek okai: megváltozott a viszony a gyarmati hatalmakhoz, melyek előbb anyagilag is támogatták ezt, — bár a támogatást a kath. misszió sokszor felhasználta az emberi jogokért való küzdelemre — ma azonban anyagilag a saját erejéből kell a munkát folytatnia, s kül. prot. államokban a kényszert teljesen meg kell szüntetnie. Emellett kényszerítve van a keresztyénséget belsőleg közelebb a lelkekhez, alkalmazkodva a helyi viszonyokhoz és néplelekhez. Nagyobb gondot fordít a szociális jó-tékonysági munkára (van 462 iparosiskolája 19.964 tanulóval, valamint több, mint a prot. misszióké, 1365 árvaháza (prot. 361), 73.719 ápolttal (prot. 15.106) 587 kórháza 71.138 beteggel (prot. 858 kórházban, 389.712 beteg s ezenkívül 104 bélpoklosotthon, 10.000 ápolttal, 32 vak- és siketnémaotthon 710 ápolttal). Az orvosi misszióban 1169 orvos prot. részen, 13 orvos a kath. misszióban, de a kath. itt is nagy haladást mutat. A missziói iskolák állítása kath. részről határozott közeledés a prot. munka módszeréhez. Az irodalom használatában is van haladás, bár protestáns részről itt a tizmilliókétszázhuszonezer Biblia kiosztást a katolikus misszió nem tudja ellensúlyozni. A Filippi-szigeteken 400 éves kath. misszió után nem lehetett

egy Bibliát sem kapni, s nem is szokása ilyent osztani a kath. misszióknak, csak ott, ahol a prot. munkát akarja ellensúlyozni. Lehet azt állítani, hogy a kath. misszió csakugyan a keresztyénséget akarja terjeszteni, látszik ez abból, hogy beenszüllött egyházak keletkezését segíti, hangsúlyozza a szolgálat fontosságát, az „élő gyülekezetek” szükségét. A munkában beenszüllöttek is szerepet kapnak, ami eddig nem volt. Nagy hiánya van a kath. misszióknak lelkészekben, bár most avatták fel nagy pompával az 5. első kínai püspököt, s különösen súlyos nehézség a cölibatus.

4. Ha a két felekezet munkáját összehasonlítjuk, kár, hogy látva az óriási munkateret, nem tudunk bajtársak gyanánt állani egymás mellett. Kérdések állanak a kettő közt. Köhler szerint itt misszió, ott propaganda. Bár a kath. misszió vezetői is a munka céljával az evangéliumot jelölik meg, s az első Isten dicsősége, azután a lelkek üdve, mégsem szabadulhatnak attól, hogy az ev. az egyház kényszerű fogalmazásában jusson oda, s csak az egyházhoz legyen kötve. (Az 1865-ben felfedezett japán keresztyének örvendve találták a kath. misszionáriusokon a keresztyénség 3 ismertető jelét: cölibatus, Mária tisztelete, pápai tekintély.) A kath. szerint a missziói parancs az egyháznak adatott s a misszionárius annak képviselője, nálunk a lélek munkája, bár nálunk is szükséges jobban kiemelni, hogy az illető az egész keresztyénségnek, Krisztus élő testének megbizottja. A kath. misszió a prot. munkát, mint amely tévelygést hirdet, károsnak tartja és megveti, eredményeiben kételkedik, attól óv. Ezt nekünk nem szabad hasonlólal viszonzni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Áhitat percei.

Útmutató a Biblia naponkénti olvasásához.

1928. február.

1. *Jer. 23:6. Az Úr a mi igazságunk.* Aki megtapasztalta, hogy ez a név: „Az Úr a mi igazságunk” a Jézus neve, az megszabadult és békességet talált. Dobb el a te saját igazságodat, ami úgyis csak kaprazat, fogadd el Jézust igazságodnak! Akkor megszabadulsz és békességben lakozol. *Imádság:* Uram én magam nem érdemlek mást csak halált, öltöztess fel a Te érdemedbe, rejsz el seheidbe most és halálom óraiban.

2. *I. Kor. 15:41. Csillag különböző a csillagtól fényességgel.* Milyen más és más a csillagok ragyogása. Pedig mindenik ugyanannak a napnak fényét veri vissza. Nem így van-e ez a lelkek világában is? Akik a Krisztuséi, azok, bár különböző formában és mértékben, de mind az ő dicsőségét sugározzák az élet sötétségében. Hol az irigység vagy dicsekedés, mikor minden nagyság az övé? *Imádság:* Uram, add, hogy tisztán és teljes szívvel sugározza életem ebben a világban a Te dicsőségedet.

3. *I. Zsolt. 12. A sötétség is nem fedez el engemet Te előtted.* Ez egyfelől figyelmeztetés. Mert, ha ezt tudod, lehetetlen, hogy csak egy gondolatodat is el akarjad rejteni előle. Inkább kell, hogy te magad is állandóan elébe terjeszd élteted. De vigasztalás is. Isten tud rólad! Látja a sötétséget körülötted, de látja a kimenedést is. *Imádság:* Istenem éreztesd velem szüntelen rajtam nyugvó tekintetedet, hogy ne vétkezzem és el ne csüggedjek hitetlenségemben.

4. *69. Zsolt. 27. Mert akit Te megvertél, azt háborgatták.* Látál gyermekeket gúnyolódni nyomorékkal, ügyefogyottal? Vagy felnőtteket elkerülni az undorító beteget; lenézni, megvetni a szégyént, kicsinyt, elítélni a bűnbeesettét, a lesújtottat. Milyen más az evangélium lelke. Olvasd Jézus élet programját Luk. 4:18–19-ben. Vajjon az volt mostanig a te programmod? *Imádság:* Istenem segíts, hogy minden bűnös és lesújtottal szemben a Te Krisztusod szerelméről tanuskodhassam.

5. *II. Kor. 5:10. A Krisztus ítélőszéke.* Milyen felelősségteljes élet ez a miénk, melynek végén egy ítélőszék áll. Aki abban ül, nem látszat, nem felbuzdulásaink vagy kegyes gondolataink, hanem gyümölcseink szerint ítél meg. Akkor nyilvánvalókká lesznek még a mélység titkai is. Jó erre gondolni, hogy életünk állandó készüllet lehessen. *Imádság:* Uram, add, hogy félelemmel vigyük végbe a mi idvességünket, Te pedig cselekedjed bennünk mind az akarást, mind a véghezvitelt.

6. *Jel. 22:16. Én vagyok ama fényes és hajnali csillag.* Ahol Jézus megjelenik, ott azonnal tűnni kezd a bűn és halál éjszakája. Új életnek kibeszélhetetlen ígérete és reménysége kezd éledni, ennek a hajnalnak megjelenésére. Nélküle minden életben homály és sötétség uralkodik. Hiszen Ő a mi életünk kezdete és célja is egy-

szersmind. *Imádság:* Uram, Jézus jövel az én lelkemhez, hogy éjszakám fényes déllé változzék.

7. *Mát. 14:14.* *Jézus megszáná a nagy sokaságot.* Ez Jézus testvéri szeretete, mely a nyomorultakkal szemben a fájdalom palástját öltve magára, sajnálkozó szeretetté válik. S mihelyt ide jut, rögtön kész a cselekvő szeretetre: a segítségre. Mennyi alkalom van a nagy emberi sokaságban a fájó szeretetre. Jézus jár elől. Nem indulsz utána? *Imádság:* Uram, végy be engem is a Te szána-kozó, könyörülő szeretetednek a Te keresztednek közösségébe.

8. *Ezsaiás 60:18.* *Szabadulást hívod te kőfalaidnak és kapuidnak a dicséretet.* Az üdvösség napján, mikor mindenek szíve Jézusban büntől, kárhozattól megszabadul, igazán nem lesz szükség kőfalakra és záros kapukra. Elég kőfal lesz ez a megszabadulás. Gondoljuk meg, kik a mai állapotok miatt panaszkodunk, hogy a javuláshoz az út, büntől megváltott szíveken keresztül vezet. Legyen a legelső a miénk. *Imádság:* Uram, Jézus, az én szívemen keresztül is vidd előbbre országod megvalósulását a világban.

9. *Ján. 9:4.* *Eljön az éjszaka, mikor senki sem munkálkodhatik.* Az élet, mint a nappal munkára van rendelve. Ha eltékoztuk, vagy nem jól használtuk fel, az éjszakával nem pótolhatjuk mulasztásunkat. Istennek Krisztusban megjelent dicsőségét szolgálni ez az igazi élet munkája. Egy ilyenek a végén hangzik felénk a Gazda ajkáról: „Jól vagyon.“ *Imádság:* Istenem, add, hogy egész életem a Te Krisztusodban megjelent, idvezítő akaratodat szolgálja.

10. 78. *Zsolt. 20.* *Ime a kösziklát megsújtá és vizek jövének ki.* Ime az örökös hitelenség, mely annyi csudatevő gosdoskodás után sem tud bízni, nem meri testi és lelki egzisztenciáját már egyszer egészen Istenre bízni, hanem minden új nehézség láttára elesüged és szugolódik. Oh, végtelen irgalom, mely még ezek után is asztalt készít Szent Fia által a kárhozat pusztaságában. *Imádság:* Uram, győzd le hitelenségemet Krisztusod áldozataival, hogy hittemmel Neked mindig dicsőséget tehessek.

11. 104. *Zsolt. 16.* *Az Úrnak fái megelégtettek.* Most, amikor a sok megélhetési gond megöli az élet szívét; az Isten- és ember-szeretetet, jó lenne gyakran meghallgatni az erdők fainak Istent dicséző predikációját. Nagyon rövid: „Az Úrnak fái” — melyek még panaszkodni sem, nemhogy lótni-futni tudnának — „megelégtettek.“ *Imádság:* Uram, add, keressem először a Te országodat, hogy aztán mindenen megadassanak nekem.

12. 11. *Móz. 33:18.* *Kérlek Uram mutasd meg a Te dicsőségedet.* A hívó lelkek örök sóvárgása ez, mely képessé tesz a szenvedések elhordozására. „Mutasd meg nekünk az Atyát — mondotta Filep — és elég nekünk.“ Igen, mert aki az Ő dicsőségét szemlélheti, annak minden kérdése megoldódik. Boldogok mi, kik Isten teljes dicsőségét szemlélhetjük Krisztusban. *Imádság:* Uram add, hogy szüntelen Téged szemlélve átváltozzam a Te dicsőségedre, a Te akaratod szerint.

13. 119. *Zsolt. 50.* *A te beszéded megvigasztal engemet.* A világnak mennyi kuruzslószere! Pedig csak egy orvosság van a lélek fájdalomra: Isten maga, ki az Ő Igéjében ajánlja fel magát. Ha befogadjuk, megvilágosíttatunk a Szent Lélek által, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javokra van. Ez az igazi vigasztalás. *Imádság:* Istenem, minden fájó szívre áradjon igéd vigasza Szent Lelked által.

14. 119. *Móz. 18:20.* *En vagyok a Te részed és örökséged.* Isten

szolgáinak nem lehet örökségük a világban. Ezeknek, ha van is valamijök, mintha nem volna; mert amilyen mértékben nő valamihez hozzá szívük, olyan mértékben szakad el Istentől. Életed sok esonkasága nem itt leli-e magyarázatát? *Imádság:* Add, hogy Téged bírjatak s ne kérdezősködjem sem ég, sem föld után.

15. 93. *Zsolt. 3. A folyó vizek felemelik hajjukat.* Milyen hatalmas egy gátakat tépő, megáradott folyam s milyen kicsi és tehetetlen vele szemben az ember. Ép ilyen tehetetlenek vagyunk az élet eseményeinek hullámaival szemben is. Boldog, aki, mikor a gyilkos aradatok felmelik hullámaikat, egy felettük is uralkodó, kegyelmes Istenhez nyújthatja kezét. *Imádság:* Istenünk, engedd, hogy a zúgó viharban, mint a jó időkben, egyetlen kösziklánkba, Beled fogozkodhassunk.

16. 11. *Kor. 5:4. Fohászodom megterheltetvén.* Hogyne sóhajtoznánk, mikor, ha ebben a testben vagyunk is, romlandósággal vagyunk megterhelve s ha le is akarnók vetni ezt, akkor is a halál kapujában találóok magunkat. Hol van innen kivezető út? Hit által öleld magadhoz Idvezítődet, mert akkor a halál nem lehet általmadra, Ő meggyőzte azt. *Imádság:* Feltámadott Urunk, láttasd meg a mi halandó életünkben a Te feltámadásod erejét.

17. 1. *Móz. 1:27. Teremté Isten az embert az Ő képére.* Ez az ember méltósága, legdrágább kincse. De hol látjuk most ezt a méltóságot, dicsőséget teljes tökéletességgel? Egyedül az Úr Jézusban, aki a láthatatlan Isten ábrázata. Rólunk letörölte a bűn. Őbenne magát az Örökkévalót láthatod. *Imádság:* Uram, az én bűnös életemet tisztítsd meg és láttasd meg benne a Te dicsőségedet.

18. 1. *Móz. 5:3. Addm nemzé a fiát képére és hasonlatosságára.* Ebben van az emberi életnek minden nyomorusága és gyásza, hogy mi összüleinkben elvesztettük isteni méltóságunkat és anynyira megrontottuk, hogy most minden jóra képtelenek vagyunk, hacsak a Szentlélek újra nem szül a Krisztusban. *Imádság:* Uram, láttasd meg velem az én teljesen bűnös voltomat, hogy egyetlen menedékeket a Te Krisztusod kegyelmét öleljem át.

19. *Ezsaiás 63:4. Az enyéimnek megszabadításoknak esztendeje eljött.* A próféta látomása nekünk immár valóság, mert akik az Úri, azoknak valóban eljött megszabadításuk esztendeje. S ha mégis a bűn és kárhozat uralkodik lelked felett, akkor magadra vess. Ez azt mutatja, hogy még nem vagy egészen az Ővé. *Imádság:* Uram, szabadíts meg, mert Téged várlak.

20. *Zsid. 3:8. A kísértés napja a pusztában.* Izráel bűne a pusztában s a miénk is az élet pusztaságában. Istenben való bizodal munknak, gyors és gyakori elvesztése, melynek következménye a szív megkeményedése vele szemben, büntetése pedig a pusztulás. *Imádság:* Uram, segíts, hogy a Benned való bizodalmitat mindvégig megőrizsem, hogy ezáltal el ne szakadjak Tőled s bűneimben meg ne keményedjem.

21. 97. *Zsolt. 11. Világosság támadott az igaznak.* Már az is nagy vigasztalás, hogy végül is világosság támad az igaznak és öröm az egyenes szívűeknek. Hisz oly hamar kiejtjük: „Nem érdelem.” Hát még ha valaki megtapasztalja, hogy Jézus mennyei világosságba borítja, megigazultjainak lelkét, életét. *Imádság:* Uram, Te légy az én fénylő világosságom, mely utamat bera-gyogja.

22. *Péld. 3:24. Gyönyörűséges lészen a te álmod.* Az idvezültek az élet legnagyobb bizonytalansága, emberi tehetetlensége közepette is, félelem nélküli biztonságban vannak. Lefeküsznek és

gyönyörűséges álmokat álmodnak. Hát te hogy állasz életed biztonságával és békéjével? *Imádság:* Uram, vigy be engem a Te idvességé minden értelmet felülhaladó békességébe.

23. 90. *Zsolt. 11. Ki tudhatja a Te haragodnak erejét?* Életünk lassú, de folytonos elmúlása egy állandó ítélet, tartós, mely magában is meggondolásra kellene hogy késztesse. Hát még, hogyha meggondoljuk, hogy milyen végtelen az Isten hatalma, ép oly végtelen a bűn miatti haragja és bosszúállása. Félrelehetetlen dolog az élő Isten kezébe jutni. *Imádság:* Taníts meg úgy élni Uram, hogy bölcs szívhez jussunk és kegyelmet találjunk.

24. *Jób. 2:10. A jót az Istentől elvettük.* A nyomorúság próbálja meg a hit valóságát. Mennyi jót vettél el az Istentől! S most, hogy rád súlyosodik keze, megbotránkoznál Benne s megtagadnád. Így tűnik ki, hogy az ajándékot s nem Istent szeretted. Pedig ez szakít el leggyakrabban a világtól s visz közelebb Jézushoz. Így lesz a nyomorúság a Krisztusban áldássá. *Imádság:* Köszönjük mi Urunk a jót, amit adtál, taníts elfogadni a rosszat is a Te kezedből.

25. *Jób. 23:3. Vajha az Istent tudnám megtalálni.* Ha csak magunkra tekintünk, Istenhez való viszonyunkat és örök sorsunkat illetőleg a legnagyobb zavarba kerülünk. Ez a zavar csak akkor szűnik meg, mikor Jézusban megtalálva Őt, elmegyünk az ő székéig s megtapasztaljuk örökkévaló kegyelmét, mellyel minket az örök életre elhívott. *Imádság:* Uram, mutasd meg nekem a Te orcadát, hogy a Benned való bizalom által új életre keljek.

26. *Jel. 4:3. És a szék körül vala szivárvány.* A királyi szék erőt és hatalmat ábrázol, a szivárvány pedig a megbékülésnek, kegyelemnek a jele. A királyi széket körülfogja a szivárvány, a hatalmat a kegyelem, Jézusban valóban mindenki így látja meg Istent; királyi székben szivárvánnyal körülvéve. *Imádság:* Istenem, éreztess meg velem hatalmat Krisztusod kegyelmében, hogy el ne vesszek, hanem éljek és dicsőítsek mindörökké.

27. *Jak. 1:5. Bölcsesség kérése.* Ezt a bölcsességet nem lehet tanulni, csak kérni és ajándékba kapni. Ez „először is tiszta, azután békeszerető, méltányos, engedelmes, irgalmassággal és jó gyümölcsökkel teljes, nem kételkedő és nem képmutató.” Krisztus ennek teljessége, ki „adatott nekünk bölcsességül.” Oh, ha ebben bővelkednénk, hogy megszűnne a sok esztelen irigykedés, gyűlölködés és gonoszság. *Imádság:* Uram, adj nekünk értelmet a Te értelméből és bölcsességet a Te bölcsességedből.

28. *Péld. 20:27. Az Úr előtt világos az ember lelke.* Jó dolog tudni, hogy Isten ismeri a mi szíveinket s nem úgy ítél, mint a csak felszínt látó emberek. De ha jobban ismeri szíveinket, akkor jobban ismeri bűneinket is és semmit sem hallgat el ítéletében. *Imádság:* Vizsgálj meg engem Istenem és lásd, hogy van-e nálam a gonoszságnak valamilyen útja és vezérelj engem az örökkévalóság útján.

29. 102. *Zsolt. 27. Az Úr megmarad.* Ebben a mulandó világban semmi sem marad meg, legkevésbé a te kis terveid, ábrándjaid, csupán az Úr egyedül. Elmúlik ez a világ és az Ő kívánsága is, amit olyan gyűlölködve kívánnak s maguk a kívánók is. Átgondolad-e ezt? Milyen balgák az emberek, hogy életük számvetéséből épen azt hagyják ki következetesen, Aki egyedül marad meg. *Imádság:* Uram, hozzád vágyom, benned élek, üdvöt mástól nem remélek.

VASÁRNAPI ISKOLA

„AZ ÚT“ ÁLLANDÓ MELLÉKLETE
VASÁRNAPI ISKOLAI VEZETŐK RÉSZÉRE.

MEGJELENIK HAVONTA.

EGYES SZÁM ÁRA 2 LEI.

II. ÉVF. 1. SZ.

1928. JAN. HÓ.

Igazi vasárnapi iskolák.

Milyen az igazi vasárnapi iskola és honnan tudom, hogy az enyém igazi-e? Erre a kérdésre kell most felelnünk. Sajnos, nagyon sok vasárnapi iskola van, amely nem érdemli meg ezt a nevet és nemhogy elősegítené a gyermekek Krisztushoz való vezetését, hanem egyenesen hátráltatja azt.

Az igazi vasárnapi iskolát elsősorban céljában lehet felismerni és megkülönböztetni, mert az igazi vasárnapi iskolának semmi más célja nincs, mint, hogy a gyermekeket Krisztushoz vezesse. Nem azért alakították, hogy „nálunk is legyen már valami“, sem nem azért, mert el van rendelve, sem mert belátták „ennek a munkaágnak a fontosságát“, sem semmi más okból, csak azért, mert azt akarják, hogy a gyermekeket az ő Megváltójukkal megismertessék és Neki való engedelmeségre vezessék. Ezért azt is lehet mondani, hogy az igazi vasárnapi iskolát nem emberek csinálták, hanem maga a Szentlélek, mert ez indította a vezetőket arra, hogy a gyermekek gondját felvegyék.

De amint nem emberek indították az igazi vasárnapi iskolát, úgy nem is azok vezetik. Ebben a vezetőik nem azért tanítanak, mert az jó szórakozás és mert kedves dolog, hanem, mert Krisztus hívta el őket a munkára és ők engedelmesen hirdetni akarják a gyermekeknek az Ő akaratát. Tehát az igazi vasárnapi iskola vezetőjét az indítja a munkára, hogy Krisztus megtapasztalt és megérzett kegyelmét másoknak is hirdetni és beszélni szeretnék. Az igazi vasárnapi iskolai tanító tudja, hogy őt Krisztus hívta el a munkára, tehát minden erejével azon igyekszik, hogy azt mondja, amit Ő izeen a gyermekeknek. Az órára pontosan elkészül, mindig imádkozik, hogy méltó hirdetője lehessen ennek a dicsőséges izeeneknek, s magánéletében, magaviseletében, otthon és mások előtt tudatában van annak, hogy neki sok minden nem szabad, amit más elkövet, ruházatában, megjelenésében, szavaiban, gondolataiban mindig úgy igyekszik viselni magát, hogy abból az Ő Mesterére dicsőség származzék.

Végül az igazi vasárnapi iskolában a tanítás is külön-

bözik, nem bibliai történetet tanítanak ott csak, hanem azt azért tanítják, hogy azok által a gyermek megérezze Krisztusnak elhívó és megtartó szeretetét. Ez az egyetlen tantárgy a vasárnapi iskolában, melyből következik minden további, de amely nélkül egyik sem ér semmit.

Ha a magam vasárnapi iskoláját összehasonlítom az itt leírtakkal, meg tudom magam is mondani, hogy az enyém igazi vasárnapi iskola-e, vagy olyan, melyből haszon és dicsőség nem származik.

Vallástanítás és vasárnapi iskola.

Még ma is sokan vannak, akik úgy gondolkoznak, hogy ez a két dolog pótolhatja, vagy feleslegessé teszi egymást. Vannak, akik úgy vélekednek, hogy egy jó vallástanítás esetén nincs szükség vasárnapi iskolára és mások, akik pedig azt állítják, hogy a vallástanítást pótolja a vasárnapi iskola és ha ezt csinálják, nincs szükség a másokra. Különösen akkor téves ez az állítás, ha ebből a gondolatból a vasárnapi iskola is, meg a vallástanítás is egyformán a rövidet húzza. Ha avval a gondolattal, hogy úgylis van vallástanítás, elhanyagolom a vasárnapi iskolát, vagy azzal biztatom magam, hogy annak az 50—60 gyermeknek, akiket hol vallásóra, hol vasárnapi iskola néven összezsúfolok hetenként egyszer egy órára, épen elég az, amit tanítok. Ez az eset azt fogja eredményezni, hogy sem az egyik, sem a másik nem lesz a gyermekek a két szék közt a pad alatt maradnak ebben a kérdésben. Az a vasárnapi iskola, melyben részük volt, s mely az osztály nagysága miatt lehetetlenné tette, hogy a tanító mindegyikkel személyesen foglalkozzék, mint az a vasárnapi iskolában elengedhetetlen, teljesen haszontalanná vált számukra, de nem volt vallástanítás sem, mert hiányzott annak szorosán vett tárgya és módszere. Mikor tehát valaki össze akarja kapcsolni ezt a kettőt és úgy akarja szolgálni a célt, akkor nagy tévedést követ el és e tévedésében olyan tanítási formát teremt, mely sem az egyik, sem a másik, egy képtelen módszerű alakulat, s mely a vasárnapi iskola munkáját ép-úgy nem szolgálja, mint a vallástanítást.

A vallástanítás és a vasárnapi iskola két egészen különböző dolog, melyeket nem lehet összezavarni és egymással nem lehet helyettesíteni. A vallástanításnak az a feladata, hogy egy megállapított tananyagot adjon át a gyermekeknek, mely anyagot a vallástanítás tanterve határoz meg és tartalmaz. Ehhez az anyaghoz tartozik az egyházi énekeknek az a csoportja is, mely szintén be van osztva. A tanterv és a vallástanítási anyag szolgáltatásban áll annak a célnak, amit a vallástanítás és pedig a vallásos nevelés egyik ága gyanánt

maga elé tűz. E célban egyezik a vasárnapi iskolával, mely szintén a vallásos nevelés egyik formája, de módszerében nagy különbségek választják el attól. A vasárnapi iskola mindig személyes térre viszi át a nevelés munkáját, a gyermekeket úgy tekinti, mint egy gyülekezetet, melynek pásztorációjára van hivatva, ahol minden gyermekkel személyesen kell foglalkozni, ismerni kérdéseiket és nehézségeiket. Ezért van, hogy a vasárnapi iskola tanításainak anyaga a Biblia történetei, de ezek a történetek mind avval a céllal, hogy azokból a gyermekek személyes életére vonatkozólag mutassuk fel Isten akaratát. Ezért vannak azok a történetek úgy elaprózva, hogy a Biblia egész anyagát hat év alatt dolgozzák fel.

Ezek azt mutatják, hogy a vasárnapi iskola munkájában nagy gondosság és elővigyázat szükséges, s hogy azt semmiestre sem szabad összezavarni a vallástanítással. Azokat a csoportokat, amelyeket ma vasárnapi iskolának nevezünk, pedig csak 50—60 gyermek néhanapján való összegyűjtése, akiket olyankor egy gyermekeknek való egyházi beszéddel ott tartunk, s aztán azt gondoljuk, hogy vasárnapi iskolát tartottunk, e csoportokat tegyük igazi vasárnapi iskola csoportokká, ahol kevesebb, legfeljebb 25—30 gyermekkel vasárnapról-vasárnapra foglalkozni és pedig vasárnapi iskolai módszerrel.

Viszont a vasárnapi iskola mellett fordítsunk nagy gondot a rendes vallástanítás fenntartására és vezetésére. Azt fogjuk találni, hogy míg a vasárnapi iskolánk a gyermekek érdeklődését elevenné teszi a vallástanítás számára, addig viszont a vallástanítás segíteni fog olyan kérdések tisztázásában, melyekre amaz természeténél fogva nem terjedhet ki. E kettőt kiegészíti a gyermekek gyülekezeti istentiszteleten való részvétele, akár a rendes gyülekezeti alkalmakkor, akár, ha csak módunk van rá, különösen ahol sok gyermek, és különböző vasárnapi iskolai csoportok vannak, külön gyermekistentiszteletek tartása útján.

A munka.

Elszámolás a vasárnapi iskolai központi lapról. Mint a múlt évfolyam 1. számában közölve volt, a vasárnapi iskolák önkéntes adományából egy vasárnapi iskola központi alapot létesítettünk. Ez alap hivatása egyrészt a jelen lap előállítási költségeit fedezni, hogy ezt minden vasárnapi iskolai vezető ingyen megkaphassa, másrészt azokat a szükségeket lehetne belőle kielégíteni, melyek ma a vasárnapi iskolai munka segítésére fontosak, kézikönyveket és segédkönyveket kellene kiadni, gyermekünne-

pélyekre színdarabokat és verseket, s végül ebből kellene idővel beállítani a vasárnapi iskolai utazótíkárt, aki a munkát az egész vonalon jelenlétével támogatja. Az alap bevételeit vasárnapi iskolák adományai tették ki, bár ez évben is, sajnos, még csak 15 vasárnapi iskola küldött be adományt, bár egy-egy ünnepély jövedelméből még ott is lehetne valamit gyűjteni, ahol a rendszeres adakozás bevezetve nincs. A jelenlegi állás szerint múlt évről áthozatott 5934 lei. Jelen évben bevételt: adományokból: 2260 lei; kamatokból 971 lei; összes bevétel: 9161 lei. Kiadások: A dési tanfolyamon segélyre: 300 lei; a Vasárnapi Iskola című lap nyomása és szétküldése: 2474 lei; Jelentő ívekre 450 lei. Összesen: 3224 lei. Jelenlegi maradvány: 5941 lei. Ez azt jelenti, hogy a beküldött adományok nem fedezték a lap előállítási költségét, nem hogy még más szükségekre is maradt volna. A lap jelenleg 200 példányban jelenik meg, s ennyi megy is el különböző vasárnapi iskoláknak, de hogy ezek közül hányan olvassák is el, azt nem tudjuk. Ez évben, ha Isten is úgy akarja, egy vasárnapi iskolai konferenciát is szeretnénk tartani, hol e kérdéseket személyesen talán jobban meg lehet beszélni.

A Vasárnapi Iskolai Tanítások című munka e hó végén kikerül a nyomdából és megszerezhető. Két formában jelenik meg, a három füzet egybekötve, díszes vászonkötésben, vagy pedig a három füzet külön-külön füzve mely utóbbi forma sokkal alkalmasabb ott, ahol a három füzetet külön akarják használni. Az árskötő 200 lei, füzve, a három füzet együtt: 160 lei. Megrendelhető lelkészi hivatalok útján az egyházkerületi iratterjesztésnél. Bár minden egyházközség hivatalból megkapja a lelkészi könyvtár számára, több csoporttal rendelkező vasárnapi iskolák nagyon jól teszik, ha megszerzik ez értékes művet.

A lelkészi jelentésekből sok olyan vasárnapi iskola létezéséről szereztünk tudomást, melyek eddig nálunk nyilvántartva nem voltak. Ezeknek e lap régebbi számaiból egy példányt és egy jelentőívet küldtünk el. Kérjük azok vezetőit, hogy a jelentőíveket küldjék kitöltve vissza, valamint kérjük a vasárnapi iskolák vezetőit, hogy ha a lap küldésében valami nehézséget tapasztalnak, hozzák tudomásunkra. Ugyancsak azokat, akik más vasárnapi iskolához mentek át, hogy a lakás- és címváltozásról értesítsenek.

Jutalmul és kitüntetésül osztogatható képcséket hozott forgalomba az „Ifjú Erdély” kiadóhivatala vasárnapi iskolás növendékek számára. Egy darab ára 75 bani, megrendelhető Kolozsvár. Ref. theologia címen.

